Zeevaartkundige Beschrijvingen
van de
Nederlandsche West-Indische Bezittingen;

door

J. Modera

Luitenant ter Zee 1e Kl.

Uit

Verhandelingen en Berigten
betrekkelijk het Zeewezen,
1844.

XVIII.

ZEEVAARTKUNDIGE BESCHRIJVING

VAN DE

NEDERLANDSCHE WEST-INDISCHE BEZITTINGEN;

DOOR

J. MODERA,

Luitenant ter Zee 1e Kl., enz.

INLEIDING.

Dat het boekje, ten titel voerende: »*Beschrijving van de kust van Guyana*," behoorende bij eene kaart dier kust, uitgegeven bij de Wed. GERARD HULST VAN KEULEN, 1824, hetwelk tot nog toe aan de Nederlandsche oorlogschepen wordt medegegeven, als gids tot het bevaren der kust van Hollandsch *Guyana*, hoewel in der tijd goed en voldoende naauwkeurig, thans echter, door het veranderen der kenmerken op meergezegde kust, gebrekkig en voor hem die er onbekend is, onvoldoende mag beschouwd worden, zal wel geen betoog behoeven. Ieder zeeman, die onze Nederlandsche West-Indische koloniën bezocht heeft, zal daarvan gewis de ondervinding tot bewijs kunnen aanhalen. Die overtuiging lokte dan ook de pogingen uit, om eene nieuwe zeevaartkundige beschrijving onzer West-Indische Bezittingen voort te brengen.

Zeelieden, met die vaarwaters bekend, zal deze beschrij-

ving, vooral dáár, waar het geldt de kust van Hollandsch *Guyana* en de rivieren, welke er uitwateren, wel toeschijnen als te veel in kleine bijzonderheden te treden, en gevolgelijk te omstandig te wezen; doch, wanneer men bedenkt, dat dezelve is opgesteld *niet* voor de zoodanigen, die er bekend zijn, maar om diegenen voor te lichten, die er *ten eenenmale onbekend zijn*, dan zal ongetwijfeld die beoórdeeling eene andere wending nemen.

Met dit schrijven heb ik mij voorgesteld eenige aanwijzingen te geven tot het aandoen der kust van Hollandsch *Guyana*, het binnenzeilen der verschillende bevaarbare rivieren aldáár, het opwerken van de westelijke grens onzer kolonie op deze kust naar de *Suriname*, het zeilen van dáár naar de Nederlandsche Antilische eilanden, en eindelijk, het wederom terugkeeren van dezelve naar *Paramaribo*.

Nademaal men nu, bij het varen naar die eilanden en het weder opwerken naar de rivier *Suriname*, ook onvermijdelijk eenige der overige Antilische eilanden in het gezigt moet loopen, zoo zijn diegenen, welke men zou kunnen zien almede opgenomen, in zóó ver namelijk *als ter verkenning* derzelve dienstig kan worden geacht; doch overigens verwachte men hier geenerlei beschrijving dáárvan, vermits dit buiten het, in dezen, beöogde doel ligt en men ten anderen te dien aanzien uitvoerige aanwijzingen vindt in den »*Columbian navigator*" van PURDY, uitgave 1839, en in zijne »*Navigation of the Atlantic ocean*," uitgave 1840.

Beide die werken hebben gedeeltelijk tot handleiding ter vervaardiging van dit opstel gestrekt, en zij zijn hier en daar gevolgd geworden; doch zonder de opmerkingen en aanteekeningen van eenigen onzer Nederlandsche zeeofficieren, zou men menige hoogst nuttige aanwijzing en vele wenken tot het ontwijfelbaar verkennen der landen, die men ontmoet, gemist hebben, welke men hier thans

medegedeeld vindt, en die men vergeefsch in PURDY'S werken zal zoeken (1).

Die aanteekingen zijn van de, des tijds kapitein ter zee W. SILVESTER, kapitein-luitenants J. H. BOLKEN en C. SCHRÖDER, luitenant der 1e klasse J. C. KOOPMAN en luitenant der 2e klasse BYL DE VROE, allen te vinden in de »*Verzameling van berigten en verhandelingen over eenige onderwerpen der zeevaart, verzameld en vervaardigd door den Hoogleeraar* J. F. L. SCHRÖDER," en gevoegd achter de zeemans almanakken voor 1803, 1816, 1823, 1828 en 1829; doch ook handschriften van eenige zee-officieren, hebben niet weinig bijgedragen om zeer belangrijke aanwijzingen te bekomen. Deze zijn van de kapitein-luitenants C. VAN DER HART en W. STORT, de luitenants 1e klasse E. J. FOKKENS en C. J. BERGHUIS en den luitenant 2e klasse C. V. ZWAANSHALS. Ik acht het mij ten aangenamen pligt die officieren openlijk mijnen dank te betuigen voor hunne welwillende en veel afdoende medewerking in deze: want, mijne eigen opmerkingen, gedurende mijne togten in de West-Indische wateren, ofschoon hier almede opgenomen, zouden zonder die hulp ongetwijfeld ver te kort zijn geschoten, tot bereiking van het beöogde doel.

Eene tafel van geographische bepaling van verschillende punten, op de vaste kust en op de eilanden, welke men gedurende de voorgestelde reizen zou kunnen in het gezigt loopen, is hier bijgevoegd. De kust van Engelsch *Guyana* en de verdere noordkust van *Zuid-Amerika* tot bij *Trinidad*, zijn daarbij niet opgenomen, omdat men, zelfs al

---

(1) Het mag voor het nationaal gevoel streelend worden geächt, dat, in de vermelde werken van PURDY, een aantal zeer belangrijke mededeelingen voorkomen van den voormaligen luitenant onzer marine J. H. BISSCHOP GREEVELING, welke mededeelingen PURDY, in zeer vleiendo bewoordingen, hoogelijk roemt, en het zal wel niet behoeven gezegd te worden, dat deze dan ook hier bijzonder in aanmerking zijn gekomen.

gaat men van *Suriname* terstond om de *West*, dat gedeelte van de kust niet in het gezigt zal krijgen. Wijders strekt zich deze tafel, even als de beschrijving zelf, niet verder uit dan tot de lengte van nabij 72° bewesten *Greenwich*, omdat men, bij het varen naar en van het westelijkste onzer Nederlandsche Antilische eilanden wel niet dan hoogst zeldzaam verder dan de opgenoemde lengte zal behoeven te komen.

Dat PURDY zich tot het opstellen zijner geographische tafelen bijzonder veel moeite heeft gegeven, is algemeen bekend, en veilig mag men die van hem overnemen, gelijk dan ook hier geschied is, voor zoo ver zijne tafelen de verlangde punten mededeelen. Hij zelf roemt hoogelijk de opnemingen van de Spaansche officieren, en dewijl de lengte bepalingen, vooral van CHURUCCA en FIDALGO (1), gewoonlijk weinig met die van PURDY verschillen, zoo zijn die dan ook in deze tafel aangewezen, dáár waar zij bekend waren. Doch ook van anderen worden, in deze tafel, plaats bepalingen medegedeeld en het is mij niet ondienstig toegeschenen, in eene afzonderlijke kolom, de namen der waarnemers bekend te maken. De meeste der geographische opgaven, welke niet van PURDY zijn, zijn overgenomen uit de meergenoemde »*Berigten en Verhandelingen*" van den Hoogleeraar SCHRÖDER, onder n°. C, gevoegd achter den almanak voor 1828. Men zou de lengte en breedte-opgaven der meeste punten, in de

(1) De kapiteins der Spaansche marine DON COSME CHURUCCA en DON JOAQUIEN FRANCISCO FIDALGO werden, in 1792, door hun gouvernement, met vier brigantijnen uitgezonden, voorzien van tijdmeters en alle verdere noodige instrumenten, met het bepaalde doel om de eilanden en kusten der Antilische zee, tot in den Mexicaanschen zeeboezem, op te nemen. Het is aan de vruchten van hunnen arbeid, dat men de zoo fraaije Spaansche kaarten dezer streken verschuldigd is. Men kan hieromtrent breedvoerige inlichting vinden in N°. XCIII der bereids aangehaalde, »*Berigten*," enz. van den Hoogleeraar SCHRÖDER, achter den almanak voor 1827.

onderhavige tafel voorkomende, nog veel hebben kunnen vermeerderen en wel uit het gezegde N°. C, uit de »*connaissance des tems*", uit RAPERS, *navigation*, 2e *ed*.enz., doch dit is voorbedachtelijk nagelaten, ten einde niet door menigvuldige, soms wel eens wat uiteenloopende, bepalingen van een en hetzelfde punt, den zeeman in twijfel te brengen, welke hij dan als de ware moet aannemen.

Wanneer er van mijlen afstands wordt gesproken, worden er overal *duitsche mijlen*, van 15 in éénen graad, bedoeld.

Aangehaalde kompasstreken zijn altijd *regt wijzend.*

Eenige weinige landverkenningen en een paar plan-teekeningen, die men in PURDY's werken niet vindt, scheen het mij toe niet onnut te zijn hier bij te voegen.

Mogt men in dit schrijven eenige nuttige aanwijzingen vinden, voor als nog elders niet medegedeeld, dan ware dit gewisselijk eene aangename voldoening voor de boven opgenoemde officieren onzer marine, die mij hunne opmerkingen toevertrouwden, alléénlijk met het doel om dezelve voor anderen nuttig te doen zijn.

J. MODERA.

De Nederlandsche West-Indische bezittingen bepalen zich, op de vaste kust van *Zuid-Amerika*, tot dat kleine gedeelte der kust van *Guyana*, hetwelk zich oost- en westwaarts uitstrekt van de rivier de *Marowyne* tot de rivier de *Corantyn:* terwijl van de *Antilische* eilanden daartoe behooren, *Aruba*, *Curaçao*, *Buon-Ayre*, *Saba*, *St. Eustatius* en het oostelijk gedeelte van *St. Martin.*

SAIZOENEN.

In het algemeen verdeelt men op *Guyana's* kust, de saizoenen in *regen* en *drooge* tijden. Men bepaalt namelijk, tot den *kleinen regentijd*, de maanden December, Januarij en Februarij, terwijl Junij, Julij en Augustus,

als *grooten regentijd* bekend staan: willende men daarmede te kennen geven, dat gedurende de drie eerstgezegde maanden de regenbuijen minder aanhoudend en minder hevig zijn dan in de drie laatstgenoemde. De maanden Maart, April en Mei, worden *kleine*, en September, October en November *groote drooge tijd* genaamd; dat is, dat in Maart, April en Mei, de luchtgesteldheid gematigder en aangenamer is dan in de overige maanden van droogen tijd.

Niet te min moet men hieruit geenszins opmaken, dat het alléén in de regentijden regent en daarentegen in de drooge tijden niet. Zeldzaam gaat er eene geheele maand voorbij zonder regen; maar in de zoogenaamde drooge tijden zijn die regens niet zoo zwaar, hebben zeldzamer plaats en bepalen zich meest bij enkele buijen, als wordende dezelve in dien tijd gewoonlijk door de noordooste en oostelijke zeewinden al ras verdreven: terwijl zij in de regentijden veelvuldiger en langduriger zijn en, voornamelijk gedurende den grooten regentijd, dikwerf van zwaar onweder vergezeld gaan (1). Destijds ook is niet zelden, dagen achter elkander, de lucht zwaar met buijen bezet, die geene zonnenstraal doorlaten en eenen aanhoudenden stortregen doen nederstroomen: welke weêrsgesteldheid als een gevolg mag worden aangemerkt van de alsdan dikwerf waaijende zuidoostelijke en zuidelijke of binnenlandsche winden.

Uit het gezegde blijkt, dat, ofschoon de meeste beschrijvingen van dit land de saizoenen verdeelen zoo als boven gezegd is, waaruit iemand, dáár onbekend, geneigd zou wezen een gedeelte des jaars als geheel droog en een ander gedeelte als zeer vochtig te beschouwen, men niet te min daaruit een zoodanig gevolg afleiden, noch ook op die saizoenen-verdeeling eenigen staat maken kan, ten aanzien der bestendigheid van het weder.

Het schijnt, dat in den regentijd, met wassende maan,

(1) Die onweders hebben wel eens schepen en huizen getroffen.

het opkomen van dat hemellicht dikwerf eenen gunstigen invloed op het weder uitoefent.

Nademaal op de *Antilische* eilanden de saizoenen in een naauw verband staan met de rigting en kracht van den wind, zoo wordt er thans van dezelve geen gewag gemaakt.

WINDEN.

Op de kust van Guyana. De algemeen heerschende wind, tusschen de grenzen onzer West-Indische bezittingen, is de noordoost passaat, die meestal over dag nog al frisch doorwaait, doch met het dalen der zon gewoonlijk ook in kracht afneemt. Zijne rigting verandert echter op de kust van *Guyana* veel, èn naar den tijd van het jaar, dat is naar het saizoen, èn naar den afstand waarop men zich uit den wal bevindt.

Binnen de tien of twaalf mijlen uit den wal is gemeenlijk de wind zuidelijker dan boven dien afstand; vooral in de regentijden, treft men dikwerf zuidelijker winden aan, te weten: oost O. Z. O., Z. O., ja zelfs wel eens tot bewesten het zuiden omloopende en met het doorkomen van regen en onweêrsbuijen veeltijds ook windbuijen, doch overigens flaauwe koelten. Bepaaldelijk in den grooten regentijd, van Julij tot September, hebben er dikwerf stilten plaats met drukkende hitte. Over dag loopt dan vaak, met het rijzen der zon, de wind oostelijker tot O. N. O. en N. O. met meer gestadige koelte.

In de drooge tijden bepaalt de wind zich gewoonlijk tusschen het O. Z. O. en N. O., 's morgens flaauw en bezuiden het oosten, doch over dag frissche bramzeils koelte en benoorden het oosten.

Het is niet de zon alléén, die, zoo als uit het bovengezegde blijkt, invloed heeft op de kracht en rigting des winds. Men heeft ook opgemerkt, dat de maan daarop niet zonder invloed is, vooral dan, wanneer zij over dag boven den horizont komt; meestentijds brengt zulks (bepaaldelijk

in de regentijden) beter weder en dus noordelijker en meer gestadigen wind aan, want, gelijk vroeger reeds gezegd is, de regenbuijen komen gemeenlijk met zuidelijken wind op.

Uit al het bovengemelde zou men welligt meenen te moeten opmaken, dat er op deze kust afwisselende land- en zeewinden waaijen. Ofschoon zeer dikwerf, ja meestal des nachts, de wind zuidelijker trekt dan over dag, zoo hebben er toch geene eigenlijk gezegde land- en zeewinden plaats.

In den Atlantischen oceaan. Op meerder dan de te voren aangehaalde tien of twaalf mijlen afstands van de kust, vindt men minder verandering, zoo in de rigting als in de kracht van den wind, en dus meer den eigenlijk gezegden passaat. Dáár zal men denzelven meer bestendig tusschen het Z. O en N. O. aantreffen, veelal vast blijvende tusschen het O. N. O. en O. Z. O. Evenwel, naarmate men noordelijker komt, en dit bepaaldelijk van Januarij tot April, loopt de wind meer naar het noorden tot soms N. N. O. Gewoonlijk heeft men frissche en stijve bramzeils koelten, maar in de maanden Julij, Augustus en September blijft de wind oostelijker, en krijgt men, vooral naar gelang men noordelijker is, stilten, soms afwisselende met gereefde marszeils koelten, buijen en ook wel storm.

Het is ook geenszins zonder voorbeeld, dat men digt bij en te loefwaarts van de noordwaarts strekkende *Antilische* eilanden, flaauwe westelijke winden ontmoet, bepaaldelijk in April en Mei; als wanneer ook dáár ter plaatse de passaat gewoonlijk flaauwer is dan in de overige maanden.

In de Caraibische zee. Zoo lang men zich digt onder de lij der loefwaartsche *Antilische* eilanden bevindt, zal men veeltijds zeer ongestadige koelten hebben: dan eens flaauw, dan bramzeils, dan weder marschzeils koelte en, bij het vrij komen van hoog land, dikwerf zware valwinden; in één woord, men zal het treffen in voege als zulks

meestentijds digt onder de lij van hoog land plaats heeft. Niet zelden wil, vooral over dag, de wind na zulk eene bui wel eens plotseling van de andere zijde komen en op den wal staan. Het is dus altoos zaak om zich, zonder noodzakelijkheid, niet te digt onder den westwal dier eilanden te begeven.

Des avonds en des nachts kan men digt onder dien wal ook wel landwinden ontmoeten, welke men, om de oost bestemd zijnde, met vrucht gebruiken kan; doch ook stilten zijn dáár niet ongewoon.

Naarmate men meer vrij van de eilanden komt, zal de wind ook meer aanwakkeren en, vooral in November en December tot April, sterk doorwaaijen en nog al noordelijk zijn, zich dan meest bepalende tusschen het O. N. O. tot noorden.

Bij *Trinidad* en omstreken is de wind, gedurende den droogen tijd, die aldaar van December tot Junij heerscht, meest van het N. O. en O., en in den regentijd van het Z. O. en zuidelijker. In het laatst van Junij wordt het dáár buijig en stormachtig, hetgeen in Augustus en September gewoonlijk nog meer het geval is, terwijl het in October bijna dagelijks hard en stormachtig waait, met zwaren regen. Na dien tijd nemen wind en regen in hevigheid af.

Bezuiden de oost- en westwaarts strekkende rei der *Ly-Antilische* eilanden, vindt men in Julij, Augustus en September, veeltijds ongestadige flaauwe koelten uit het Z. O., Z., tot Z. W. en soms West, afwisselende met onweêrsbuijen. Die maanden zijn echter voor het noordelijker gedeelte der Caraibische zee de zoogenaamde *orkaan maanden.* Dan waait het meestentijds met ongestadige en stijve koelten, welke, somwijlen met stilten afwisselende, alsdan die hevige orkanen doen geboren worden, waarvan wij trachten zullen eene beschrijving te geven, met aanduiding van de kenteekenen hunner aannadering.

ORKANEN.

In Julij, Augustus en September, ja men wil zelfs wel zeggen tot aan de eerste volle maan in October, worden de *Antilische* eilanden somtijds door orkanen bezocht. Een plotseling sterk dalen van den barometer, die anders in deze streken zeer weinig verandering ondergaat; eene gepakte, broeiende lucht, welke zich naar het toppunt uitzet; eene onrustige zee, ofschoon het op dat oogenblik dood stil zij; eene sterke ontlading van electriciteit, zonder onweêr maar met harden regen; ziedaar eenige kenteekenen voor het naderen van den orkaan, waarbij zich, als men zich op eene reede bevindt, nog voegt zware branding op banken en baren in de havens of baaijen, alsmede het hoog oprollen van de zee op het strand, vergezeld van eene kokende branding, die een brommend geluid voortbrengt: zulks alles onaangezien zich nog geen wind hoegenaamd doet gevoelen; en eindelijk, het angstig rondvliegen der vogelen, die, door natuurlijk voorgevoel en vrees gedreven, eene schuilplaats tegen het naderend gevaar zoeken. Dan begint de wind uit het N. O. door te zetten, schiet spoedig en met toenemende kracht naar het N. en N. W. uit en loopt zóó rond naar het Z. W. In die oogenblikken is de orkaan in deszelfs volle kracht, gaat van hevigen regen en bliksem vergezeld, verwoest alles wat hij ontmoet en bedaart niet weder alvorens de wind, door het zuiden henen, op nieuw naar het Z. O. en O. trekt. Dan neemt deszelfs kracht spoedig af en hij verandert in den gewonen passaat, wordende door onweder en bliksemstralen afgewisseld.

Als men dus op de reede ligt van eenig der bovenwinds eilanden, welke allen aan dezen geesel onderworpen zijn, en men klaar kan wezen, om onmiddellijk zee te kiezen, dan verzuime men vooral niet zulks te doen, zoodra men, aan de bovengenoemde kenteekenen, het naderen van eenen

orkaan meent te ontdekken; óf wel, als men door de zeelieden aldaar, die gewoonlijk bovendien nog hunne plaatselijke kenmerken hebben, van het opkomen des orkaans verwittigd wordt: want, op de ankers is bij die gelegenheden niet te vertrouwen, alzoo bijkans altijd de grond zóódanig opwelt, dat de ankers niet langer in denzelven houden; ja het is geenszins een vreemd verschijnsel, na den storm, op het strand stukken koraalgrond of klippen geworpen te vinden, welke afkomstig zijn van den grond op de reede (1).

Met zoo veel kracht van zeil als men kan om de zuid te loopen, zal wel het beste wezen, vermits de ondervinding geleerd heeft, dat het gebied der orkanen zich niet, of immers weinig, zuidelijker uitstrekt dan de *twaalfde* graad breedte. — Doch kan men niet spoedig genoeg zuid halen, en ziet men de onmogelijkheid in om den storm te ontvlieden, zoodat men in bijleggen zijn heil moet zoeken, dan doe men zulks niet anders dan over *stuurboord*, opdat de uitschietende wind nimmer van onder de lij kunne komen.

De gansche rei der zuidelijke of benedenwinds *Antilische* eilanden, van *Tobago* af tot *Aruba* ingesloten, blijft van die verschrikkelijke stormen vrij. Men zou wel als tegenbewijs kunnen aanhalen, den storm, die, op den 24sten Junij 1831, de Nederlandsche oorlogbrik *Sirene*, in de baai van *Buon-ayre*, deed stranden, en welke even dezelfde verschijnselen had, en met dezelfde verandering van wind gepaard ging, als gewoonlijk bij de orkanen geschiedt: doch deze storm was dáár ter plaatse iets zóó ongewoons, dat men er, noch bij menschen geheugenis, noch uit oude aanteekeningen een voorbeeld van wist aan

---

(1) Toen wij in Januarij 1832 het eiland *Barbadoes* voorbij voeren, zagen wij op de zuidkust van hetzelve nog verscheidene wrakken van schepen, een goed eind wegs op het strand liggen, thans buiten bereik van het water, welke door den toen laatst plaats gehad hebbenden orkaan van 1831, daarop geworpen waren.

te halen; en er na dien tijd tot op den huidigen dag, zoo iets ook niet meer is bijgewoond geworden, ofschoon inmiddels de loefwaartsche eilanden meermalen door orkanen werden bezocht.

Dat er in de maand Januarij 1834, gedurende een en twintig achter een volgende dagen, in de *Caraibische* zee, een zeer harde en buijige passaat, meestentijds uit het O. N. O. heeft gewaaid, zóódat het op den 18[den] en 19[den] dier maand, tusschen de 15° en 17° breedte en omstreeks de lengte der *Loef-Aves*, bepaald stormde, terwijl op de bovenwinds eilanden (onder anderen op *St. Martin* en *St. Eustatius*) de wind somwijlen tot noorden liep en van orkaan vlagen vergezeld ging, is almede een ongewoon verschijnsel geweest, hetwelk uit dien hoofde geenszins het vroeger aangevoerde verzwakken kan, *dat de maanden Julij, Augustus en September te regt als de orkaan maanden moeten beschouwd worden* (1).

WITTE BUIJEN.

Deze buijen, misschien meer algemeen bekend onder de Engelsche benaming *white squalls*, hebben somwijlen, doch niet veelvuldig, tusschen de bovenwinds eilanden plaats. In tegenstelling der orkanen kenmerken zij zich niet door zware luchten, maar door eenen grijzen motachtigen regennevel, welke op den geel gekleurden horizont hangt. Verbreekt zich die geelächtige streep tusschen de kim en het schip, dan nadert de bui hard, vliegt met geweld door het tuig en weinige minuten later is de korte stormbui wederom bedaard.

In het algemeen kan men van het slechte weder in deze wateren gerust zeggen, dat het zeldzaam aanhoudt, en meest altijd zich tot korte, doch wel eens harde buijen bepaalt.

---

(1) Z. M. Brik *Pegasus* had de ondervinding van die stormachtige dagen.

STROOMEN.

Op de kust van Guyana. Boven de acht of negen mijlen uit den wal, loopt de stroom meestal west noord-westwaarts. Op de kust heeft dezelve in de maanden Augustus en September de meeste kracht, en rigt zich dan dikwijls noord-westelijk en daar benoorden, terwijl het daarentegen in de overige maanden wel gebeurt, dat deszelfs strekking bezuiden het westen en minder krachtig bevonden wordt.

Wanneer men binnen de 8 mijlen uit den wal is, zal men de eb en vloed-stroomen der rivieren gevoelen. De vloed, namelijk, loopt om de Z. W. en in den wal, terwijl de eb om de N. O. er uit trekt. Deze laatste stroom is dus voordeelig voor de schepen, welke moeten opwerken van de eene rivier naar de andere. Zij zullen het best doen om, zoo veel de diepgang van het schip zulks toelaat, met kleine slagen onder den wal op te werken; en vooral zich altijd binnen het gebied der eb en vloed stroomen te houden, laverende met de eb op, op het lood af, en gaande ten anker zoodra de vloed doorkomt, om van ebbe weder onder zeil te gaan. Tevens behoort men bij zulk een opwerken indachtig te zijn aan hetgeen bereids ten aanzien der winden is gezegd, namelijk, dat die des morgens bijna altijd zuidelijker waaijen dan op het midden van den dag, wanneer zij oostelijk en noord-oostelijk loopen. Men kan hiermede en met den ebstroom zijn voordeel doen.

Als men uit den oceaan komt en de kust van *Guyana* nadert, ontwaart men vaak op eens, soms al op ongeveer 20 mijlen afstands van de kust, eene sterke verkleuring van water, hetwelk van lichtblaauw, groen, troebel en modderachig wordt, terwijl men alsdan ook veel stroomrafelingen waarneemt. De uit de rivieren en vooral uit de groote rivier *Maranon* komende stroomen, zijn daarvan

de oorzaak. Ofschoon men, in den aanvang, bij het plotseling ontdekken dier waterverkleuring, eenigzins bezorgd zou kunnen wezen, dat men ondiepten nadert, zoo is het daarvoor toch niet altoos een bewijs. Men moge wel algemeen, als bij overlevering, die verkleuring op omstreeks 9 vademen (15 ellen) diepte bepalen, doch het is genoeg bewezen, dat men dezelve wel tot op 20 en meer vademen diepte aangetroffen heeft: terwijl het, op andere tijden, op diezelfde diepte, zuiver blaauw van kleur was. Het is er dus ook even ver af, dat men de waterverkleuring kan aanmerken als eene grenslinie van mogelijke loodingen. Niet te min is het altijd aan te prijzen om vlijtig het lood te gebruiken, zoodra men die verkleuring bespeurt, dewijl het toch altoos een bewijs is van het naderen der kust, langs welke, gelijk men nader zien zal, verschillende, meest modderbanken gevonden worden.

In den Atlantischen Oceaan. Boven de 10 mijlen uit den wal moet men op de kust van *Guyana*, zoowel als overal elders in deze streken, doorgaans op eenen om de W. N. W. loopenden stroom rekenen, die echter, zoowel in rigting als kracht, dikwerf den eenen dag met den anderen aanmerkelijk verschilt en zich, wat de kracht aangaat, veel regelt naar die van den wind. Ja het is geenszins zonder voorbeeld, dat men hier, zelfs tot op 11 à 12 graden noorderbreedte, den eenen dag eenen stroom vond, welke het schip 8 of 10 mijlen in het etmaal om de W. N. W. en den volgenden dag daarentegen even zoo veel om de O. N. O. zette. Ofschoon de stroom ook wel eens om de N., om de Z. W. en soms om de Z. O. of Z. trekt, zoo is dezelve toch meestentijds in rigting, tusschen het N. W. t. N. en W. N. W., hebbende in December, Januarij, Februarij, Junij en Julij de meeste, doch altijd zeer ongelijke en onregelmatige, en in Augustus, September en October, de minste kracht.

In de Caraïbische zee. Digt onder de lij dier *Antilische*

eilanden, welke, van den 11^{den} tot den 18^{den} graad breedte, cirkelsgewijze nagenoeg noord en zuid van elkander liggen, vindt men natuurlijkerwijze geen of althans zeer geringen stroom. Voor de opening der verschillende straten, door die eilanden gevormd, is echter meestal de stroom om de W. N. W. en tevens (vooral in de straten bezuiden *Martinique*) veelal sterk, somwijlen met $2\frac{1}{4}$ en zelden met minder dan ééne mijl vaart. Benoorden *Martinique* kan men in de straten wel eens eenen stroom om de N. O. of om de Z. O., ook wel om de N. t. O. of zuiden, aantreffen.

Dit is ook het geval met de stroomen in de *Caraïbische* zee, als welke men doorgaans rekenen moet, om de N. W. t. N. en N. W. t. W. te loopen, doch die ook wel eens om de N. N. O. en Z. Z. O. willen trekken, zonder dat men in het minst, door den phases van de maan of iets anders, op eenige regelmatige verandering in de rigting of in de kracht kan rekenen; als welke laatste meest van die des winds schijnt afhankelijk te wezen en zeldzaam zich boven de 2 Duitsche mijlen, per wacht, verheft. Niet te min meent men te hebben opgemerkt, dat de stroomen om de oost zich meestal bepalen tot den tijd van de volle maan.

Midden 's vaarwaters in de *Caraïbische* zee, dat is omstreeks de 13° tot 16° breedte, is echter, door alle jaargetijden henen, de stroom sterker dan onder de eilanden of kusten. Overigens heeft dezelve in October, November, April en Mei de minste kracht, doet zich onder de kust van *Venezuela* het meest van December tot omstreeks April gevoelen, en is, in de noordelijke gedeelten, in Julij en Augustus het strengst en dan met moeijelijke zee. Onder de zuidkusten van *St. Domingo* en *Portorico* kan men somwijlen niet alleen zeer geringen, maar ook dáár vaak eenen oostwaarts loopenden stroom aantreffen.

MISWIJZING.

De miswijzing in deze streken is noord-oostering en bedraagt op de kust van *Guyana* tot bij *Trinidad*, niet meer dan 3½° (1). Op de meer noordelijke *Antilische* eilanden neemt zij af tot 1° en groeit, naarmate men westelijker komt, weder aan tot 5°. Op de verschillende eilanden echter regelt zij zich niet volkomen naar deze bepaling, waarvan eenige plaatselijke aantrekking welligt de oorzaak mag zijn: maar niet te min kan men het als eenen algemeenen maatstaf er voor houden, dat, gelijk boven gezegd is, de miswijzing, hoe westelijker men zich bevindt, vermeerdert, terwijl zij dit met alle andere plaatsen der aarde gemeen heeft, dat zij op dezelfde plaats, ten allen tijde, niet even groot is; echter die verandering is zeer gering. Men zie nader het slot van het volgend hoofdstuk.

DE KUST VAN *GUYANA* EN AANWIJZING WAAR DEZELVE AAN TE DOEN.

De kust van Hollandsch *Guyana* is overal laag, moerassig en door de groote vruchtbaarheid zeer boomrijk, bijna overal eene effen groene streek lands vertoonende, zonder kenbare verhevenheden of uitstekende hoeken, bestaande de weinige verkenningpunten hoofdzakelijk in eenige gebouwen, waarvan nader aanwijzing zal geschieden. Is de kust zóó gesteld aan den zeekant, zulks is niet minder het geval met het binnenland. De boorden der rivieren en kreken zijn, dáár waar zij niet bebouwd zijn, met genoegzaam ondoordringbaar bosch- en kreupelgewas bedekt, waar achter men de zoogenaamde *Savannah's* vindt, die zich naar de zeekust uitstrekken. Deze staan, zelfs gedurende den droogen tijd, aanhoudend onder water.

---

(1) De laatste waarnemingen van den kapitein-luitenant W. STORT, in 1843 gedaan, geven tusschen de rivieren *Suriname* en *Coppename*, slechts 2° 54′ N. O.

Page
Missing
or
Unavailable

Page
Missing
or
Unavailable

redenen genoeg zijn, om aan den zuider doortogt de voorkeur te geven.

Is men naar *St. Martin* bestemd, dan kan men, indien de wind ruim genoeg is, tusschen *Antigua* en *Nevis* met *St. Christoffel* (gewoonlijk *St. Kitts* genaamd) gerust doorloopen om de N. W., alleenlijk zij men indachtig, dat zich van de noordpunt van *Nevis* een rif 1½ à 2 mijlen ver N. N. O. waarts uitstrekt, hetwelk men zorgvuldig mijden moet. Begon, op deze hoogte gekomen, de wind zoo te schralen, dat men wel zou willen de *Kraal* inloopen, dan is het toch geene zaak dit te doen tusschen *Nevis* en *St. Kitts* door: want dit is een zeer onzuiver vaarwater, gelijk men bij de beschrijving dier eilanden zien kan. — Beter zal men dan doen eenen slag te maken, te meer, dewijl de noordwestelijke strekking van *St. Kitts* toch spoedig genoeg gelegenheid zal geven, om wederom ruim weg te zeilen. Doch verkiest men, bezuiden *Antigua* zijnde, de *Kraal* in te loopen, dan kan men zulks doen, onverschillig benoorden of bezuiden *Rodondo* henen, alzoo het rondom dat eiland overal schoon is. Vervolgens kan men, onder de lij van *St. Kitts* henen, noordwaarts naar *St. Martin* zeilen, of naar *St. Eustatius* houden.

Van *St. Martin* naar *St. Eustatius*, stelle men den koers om tusschen dat eiland en *St. Kitts* door te loopen, en rekene er op, dat hier meestentijds stroom om de W. N. W. loopt, die somwijlen van 4 tot 10 mijlen per etmaal misgissing in het bestek kan geven. Dit is dan ook de reden, dat men boven 's winds van het eiland moet zoeken te blijven, kunnende dan naderhand naar de reede, (welke aan den zuidkant van hetzelve is), afgehouden worden.

Van *St. Martin* naar *Saba* bestemd zijnde, sture men tusschen die beide eilanden door, en loope zóó naar de Ankerplaats, welke aan den Z. W. kant gevonden wordt;

indachtig zijnde om de bank te vermijden, welke ten zuiden en zuidoosten van het eiland uitsteekt (1).

Om nu verder naar *Buon-Ayre* te zeilen, sture men zoodanig, dat men beoosten of boven het eiland blijve, om daarna tusschen de eilanden groep der *Ly-Aves* en *Buon-Ayre* zelf door, om de zuidpunt of punt *d'el Acre*, van het laatstgenoemde henen, bezuiden het eiland te loopen.

Dezen zelfden weg volgt men als men van *St. Martin*, *St. Eustatius* of *Saba* naar *Curaçao* bestemd is: doch bespeurde men, bij het in het zigt loopen van *Buon-Ayre*, dat men zich beneden deszelfs oosthoek bevond, zoo behoeft men daarom toch niet te trachten er boven henen te werken, vermits men zeer goed én beoosten én bewesten *klein Curaçao*, om de zuid kan loopen, want beide vaarwaters zijn volkomen zuiver. Doch, nademaal *klein Curaçao* zeer laag en moeilijk te ontdekken is, zoo is het geene zaak het te wagen zulks gedurende den nacht te doen.

Wanneer men naar gissing benoorden *Buon-Ayre* zich bevindt en in de verte land ziet, doch twijfelt aan de ware verkenning, namelijk of men *Buon-Ayre* of *Curaçao* in het zigt heeft, (waaromtrent in het hoofdstuk *Buon-Ayre* eenige aanwijzingen ter vergewissing worden gegeven) dan doet men het best, bij den wind op in den wal te loopen, en zich eerst goed te verkennen, alvorens men om de west afhoudt: want ware men benoorden *Curaçao* en niet benoorden *Buon-Ayre*, dan zou dit afhouden naderhand wel eens eenen doorsteek, om de noord, onder *Porto Rico*, kunnen noodzakelijk maken; dewijl de stroom, vooral in Mei, Julij, December, Januarij en Februarij, hier hard om de W.N.W. trekt.

Is men te laat op den dag bezuiden *Buon-Ayre*, *klein Curaçao* of *punt Canon* (dat is de oosthoek van *Curaçao*)

---

(1) Zie bij de beschrijving van *Saba*.

gekomen om te kunnen verwachten, nog vóór den donker in de *St. Anna Baai* te zullen wezen, en wil men die baai niet met den nacht binnenloopen, (het geen men, nu er een haven-licht brandt, met helder weder wel zou kunnen doen als men er bekend is) dan moet men *niet* gedurende den nacht bijdraaijen: want dan zou men, door den stroom, wel eens beneden de haven van *Curaçao* kunnen drijven. In zoodanig geval houde men het des nachts, met klein zeil, over en weder en zal dan zelf nog met het aanbreken van den dag zich gewoonlijk vrij wat westelijker bevinden dan de plaats, die men des avonds in het noorden peilde.

Van *St. Martin, St. Eustatius* of *Saba* naar *Aruba* bestemd zijnde, zou men den koers kunnen stellen op de oostpunt van *Curaçao*. Men zou dan de noordkust van dat eiland in het gezigt krijgen, en naar de bestemming kunnen afhouden.

Uit al het te voren gezegde blijkt, dat het, om der wille van de westwaarts loopende stroomen, altijd aan te raden is om den koers wat te hoog te stellen en zich liever eenen *kleinen* omweg te getroosten, dan gevaar te loopen van beneden de bestemming te vervallen, en daardoor veeltijds verpligt te worden om, ter bereiking van het doel der reis, eenen nieuwen doorsteek en dus eenen *zeer grooten* omweg te maken.

HET OPWERKEN IN DE *CARAIBISCHE* ZEE.

Als men overweegt wat ten aanzien van winden en stroomen in de *Caraibische* zee en den *Atlantischen* oceaan daar beoosten, vroeger reeds gezegd is, dan zal men als gevolgtrekking kunnen opmaken, dat men, om van *Curaçao* naar een der bovenwinds eilanden te zeilen, het beste doet óf in het zuidelijk óf in het noordelijke gedeelte der *Caraibische* zee op te werken en, is men verder naar *Suriname* bestemd, alsdan zoo noordelijk

mogelijk, door een van de straten den *Atlantischen* oceaan in te loopen.

In het midden van de gezegde zee of de zoogenaamde *Kraal*, is het nimmer zaak het opwerken te beproeven, omdat dáár altijd de meeste stroom (naar lij) gevonden wordt.

Wanneer men uit *Curaçao* zeilt, en bezuiden de benedenwinds eilanden wil opwerken, kan men zulks van omstreeks April tot half September dikwerf met vrucht doen en naar omstandigheid bewesten of beoosten *Buon-Ayre*, tusschen de kleine *Aves* en *Rocca* eilanden, of tusschen *Orchilla* en *Tortuga* door, om de noord loopen (1). Zulks is zelf in Junij, Julij en Augustus aan te raden, omdat men in die maanden, in het noordelijk gedeelte van deze zee, het meest buijige en stormachtige weder, door stilten afgewisseld, den sterksten stroom en de moeijelijkste zee aantreft.

Gedurende dit opwerken bezuiden de eilanden, stelle

---

(4) Bij het om de noord loopen zij men (als men een dezer twee laatste doortogten gekozen heeft) indachtig aan het geen Z. M. Brik *de Echo* voorkwam, omstreeks de 14° 23′ à 24′ noorder breedte en 66° 10′ à 15′ lengte bewesten *Greenwich*, namelijk dit: dat men dáár des nachts, met mooi weder en helder maanlicht, op eens door eene zware stortzee overvallen werd.

De *Columbian Navigator* maakt, in deszelfs 3e deel der 2e uitgave (1839) op bladz. 23, in eene noot, daarvan gewag, en de Luitenant ter zee BISSCHOP GREEVELINK, maakt er de aanmerking bij, dat hij in eene kaart, dáár omstreeks, eene bank had aangeteekend gevonden, met 5 vademen diepte.

Men vindt in eene oude platte kaart van VAN KEULEN, (jaartal onbekend) op omstreeks 13′ 15′ noorder breedte en omtrent N. t. O. van de eilanden groep *Rocca*, aangeteekend » een klip." — De spaansche kaarten van *Terra Firma*, plaatsen op 66° 10′ 53″ lengte bewesten *Greenwich*, en 14° 16′ noorder breedte, eene ondiepte met 5 vademen water (zie de tafel der geographische ligging). Het is niet onwaarschijnlijk, dat dit alles dezelfde ondiepte is, en men de hovenvermelde plaatsbepaling van den Heer GREEVELINK, als de ware mag aannemen.

men zich ten regel om, naar gelang van omstandigheden, óf onder de kust van *Venezuela*, óf onder den wal der eilanden, maar *niet* midden 's vaarwaters, op te werken: want dáár zal, verre weg den meesten tijd, de stroom het sterkst wezen, terwijl men daarentegen, onder eenen der wallen, wel eens *tijdelijk* eenen, al is het dan ook maar flaauwen, oostwaarts trekkenden stroom zal kunnen aantreffen.

Voor verkenning, als men bezuiden de eilanden opwerkt, behoeft men geene zorg te hebben. *Buon-Ayre* is hoog genoeg om gezien te kunnen worden, en op deszelfs lage zuidpunt staat thans een vuurtoren. Daarenboven zal men bestendig de kust van *Venezuela* zien, die overal hoog is, en bij de lage eilanden groepen *Aves* en *Rocca*, heeft men eene mooie verkenning aan den zeer hoogen zadelberg van *Caraccas*, welke nagenoeg zuiden van de *Rocca's* ligt, terwijl verder op *Orchilla* niet laag en *Tortuga* zelf hoog is.

Maar van October tot Maart, en vooral in December, Januarij en Februarij, poge men volstrekt niet bezuiden de eilanden op te werken. Dan is het aan te raden om, uit de haven van *Curaçao* komende, terstond naar den westhoek des eilands af te houden, beneden dezen om de noord op te steken en onder *St. Domingo* en *Porto Rico* op te werken. Want, bepaaldelijk in de drie laatstgenoemde maanden, loopt er bezuiden *Curaçao* een harde stroom (soms met 2 en 2½ mijls vaart), het is er dan buijig en onstuimig, met moeilijke zee, en niet zelden is het gebeurd, dat men, in die maanden, een gansch etmaal gelaveerd had, met 4 tot 6 mijls vaart, en bij het weder onder den wal van *Curaçao* komen, zich 1 à 2 mijlen *beneden* de haven bevond, welke men verlaten had. — Onder *St. Domingo* en *Porto Rico* daarentegen zal men, in dien tijd des jaars, veel gemakkelijker water, weinig stroom en dikwerf nog al zuidelijke, ja wel eens Z. W.

winden kunnen treffen, en digt onder den wal des nachts veelal landwinden hebben, gelijk bij voorbeeld Z. M. Brik *de Merkuur*, dit in Januarij 1820 trof.

Is men van *Curaçao* regelregt naar *Suriname* bestemd, zonder op een der bovenwinds eilanden noodig te hebben, dan loope men, tusschen Junij en September, liever dan bezuiden de benedenwinds eilanden op te werken, terstond om de noord en zeile tusschen *St. Domingo* en *Porto Rico* door, den *Atlantischen* oceaan in. Men kan alsdan dikwerf onder den noordwal van *Porto Rico* voordeelige Z. O. of landwinden aantreffen, die het opwerken zeer bevorderlijk zullen wezen, doch men late zich door eenen voordeeligen bakboords boeg niet misleiden: want als men te ver uit den wal loopt, zou men het behaalde voordeel wel eens weder kunnen missen. Van *Porto Rico's* wal kan men verder om de noord loopen tot onder den keerkring, of zoo ver als noodig is, om over stuurboord, hoog genoeg op *Guyana's* kust, land te halen.

Dit opwerken benoorden *Porto Rico* is, in deze maanden, ver aan te raden boven het opwerken bezuiden dat eiland; zulks om den wille van het buijige weder en den harden stroom, welke, in dien tijd, in de *Caraibische* zee plaats vinden. Doch men moet altoos indachtig wezen om, zoodra de wind noordelijk begint te loopen, en stijf door te waaijen, uit den wal te houden; want deze kust is eensdeels weinig bekend, zeer onvolledig opgenomen en bezaaid met rotsen en kleine eilanden, op welke, zoo wel als op de kust zelve, bij frissche noorde winden, de zee met geweld breekt.

Wanneer men, te *St. Martin* gekomen, verder de reis naar *Suriname* wil voortzetten, dan zal men er zich het beste bij bevinden om, als de passaat wat noordelijk is, (hetgeen meestal van December tot April plaats heeft), zoo mogelijk beoosten *St. Kitts*, en tusschen *Antigua* en

Guadeloupe door, den *Atlantischen* oceaan in, en dan om de zuidoost te loopen. Doch vindt men den passaat wat zuidelijk, dan doet men beter benoorden *Barbuda* henen te zeilen, en dan zuidwaarts op te gaan, tot dat men zich in het gebied der aanloodingen bevindt; want om op hooge breedte oostwaarts op te werken, is meestentijds onvoordeeliger dan het opwerken meer onder de kust.

De zuidelijke straten van den rei der bovenwinds eilanden, zijn volstrekt niet aan te raden tot het inloopen van den *Atlantischen* oceaan, omdat in dezen, de westwaarts loopende stroom altijd het sterkste, zelden minder dan van ééne mijl, en zeer ongeregeld in rigting is.

Als men met zware vaartuigen of schepen van *Aruba* naar *Curaçao* zal opwerken, dan kieze men het vaarwater benoorden het eerstgezegde eiland boven dat, er bezuiden, omdat men dáár gemeenlijk, hoewel meer zee, echter minder stroom zal aantreffen dan aan den zuidkant. Ook kan men hier wel eens den eenen dag harden westwaarts en den anderen dag eenen oostwaarts loopenden stroom ontmoeten.

DE *ANTILISCHE* EILANDEN.

Trinidad. Het noordelijk gedeelte van *Trinidad* bestaat uit hoog bergachtig land, zigtbaar op eenen afstand van ruim 8 mijlen, want eene hooge bergketen strekt zich, in dat gedeelte in eene oost- en westwaartsche rigting uit, van bewesten *Punta Chuperas* tot aan *Punta Salinas*. In het midden dezer bergreeks ziet men er twee, zeer kenbare, van welke de hoogste *Tamanaco* genaamd wordt. Overigens is dat gedeelte van den bergketen wat bewesten *Punta Chuperas* ligt, het meest verhevene en daaronder wordt de berg *Cuevas* als de hoogste beschouwd. Deze berg heeft eenen dubbelden top met eene vlakte tusschen beiden.

De noord oosthoek of *Punta Galera* is, betrekkelijk

eiland ten zuid-oostc van *St. Christoffel* te ontwaren: doch dit groeit naderhand met eene lage landtong aan *St. Christoffel* vast. Deze landtong wordt *Basse terre* genaamd en aldaar bevindt zich eene tamelijk groote stad met goeden ankergrond. Dan volgt het hooge land van dit eiland, hetwelk aan deze zijde veel bebouwd is.

St. CHRISTOFFEL *of St.* KITTS.

Ook het eiland *St. Christoffel*, hetwelk gemeenlijk *St. Kitts* wordt geheeten, bestaat uit hoog gebergte, vooral in het midden, waar hetzelve een bar aanzien heeft en een aantal diepe valeijen tusschen steile klippen bespeurd worden. De hoogste berg is de *Misery*-piek, een uitgebrande vulcaan, welks midden meestentijds door de wolken bedekt is, terwijl niet zelden de zwarte top er boven uit te voorschijn komt. Deze piek bevindt zich in het noorder gegedeelte van het eiland en is kenbaar door eene hooge en puntige piek, aan den oostkant van haren top oprijzende. — Overigens is de noordwest-kant des eilands het hoogst en zeewaarts in hoogte afnemende. Dáár vindt men den *Brimstone's*-berg, achter eene niet onaanzienlijke stad geplaatst. Het is een ronde berg, met een sterk fort en vele huizen er op. Aan de zuidzijde des eilands staat nog eene piek, van rondsom door eene diepe valei omringd en dus zeer kenbaar. De zuidoost-kant van het eiland heeft, van verre gezien, het voorkomen van een aantal heuvelachtige eilanden, welke bij het naderen aaneen groeijen.

St. EUSTATIUS.

Dit eiland bestaat uit tweederlei gedeelten. Het oostelijkste is een hooge berg, te weten een uitgebrande vulcaan, thans zeer vruchtbaar, welks top aan de oostzijde eene scherpe puntige piek vertoont, ver verheven boven het westelijke en in voege als een tafelberg, vlakke en effen gedeelte van dien top. Oostwaarts op loopt deze

hooge berg zeewaarts af en eindigt dáár in eene tamelijk vlakke, uitstekende punt, die de oosthoek des eilands is. Aan den westkant loopt de gewezen vulcaan in eene lange effene en meer en meer laag wordende landtong uit, waarop zich slechts één pieksgewijze kleine verhevenheid bevindt. (1) Deze landtong vereenigt den hoogen berg met het ander of westelijk deel des eilands, hetwelk de grootste uitgestrektheid beslaat, meer ongelijk bergachtig en minder vruchtbaar is. De noordwest-kant van dit gedeelte is het hoogste.

De te zamenvoeging der beide hooge gedeelten van dit eiland, door eene lage landtong, is oorzaak dat men, uit het N. O. komende, bij de eerste ontdekking, zal wanen, twee verschillende eilanden te zien, vermits alsdan die landtong zich nog beneden den horizont zal bevinden; doch met het naderen zal men dienvolgens deze twee vermeende eilanden aaneen zien groeijen.

Al reeds van zeer verre bespeurt men, als men uit het N. O. komt, aan het ooster uiteinde der hooge piek, eene groote, driehoeks-gewijze, witte vlek, en onder de landtong almede eene witte streep. Beiden, gevoegd bij den straks beschreven vorm van den top des hoogen bergs, strekken, uit dit gezigtspunt, tot eene schoone verkenning, en bieden een goed middel aan, om *St. Eustatius* van *Saba* te onderscheiden.

Op de, zoo even gezegde, witte vlek aanhoudende, loopt men, des verkiezende, tot op eene kwart mijl uit

(1) Men heeft wel eens de piek van *St. Christoffel* voor die van *St. Eustatius* aangezien, en inderdaad bestaat er wel eenige gelijkenis tusschen hen beiden. Echter, wanneer men er op let, dat op de piek van *St. Kitts*, bewesten de scherpe punt op haren top gelegen, de berg oneffen is en daar niet, gelijk die van *St. Eustatius*, een vlak tafel land vertoont, almede dat er ten oosten der piek van *St. Kitts*, nog eenen minder hoogen berg gevonden wordt, dan zal men een genoegzaam onderscheid tusschen deze bergen bespeuren.

den wal, langs den oosthoek van het eiland naar de reede, die geheel zuiver is. Echter lette men op een rif hetwelk zich, beoosten de reede, omtrent $1\frac{1}{2}$ kabellengte van den zuidwal uitstrekt en waarop meestentijds de zee brandt.

De stad bevindt zich aan den zuidkant van het eiland en ligt ten deele aan het strand, alwaar de voet der piek, achter de huizen, in steile rotswanden eindigt. Het andere gedeelte der stad, waarin zich het fort bevindt (1), ligt boven op dien voet, omstreeks 25 ellen boven de oppervlakte der zee.

De reede is van het westen door het zuiden, tot aan het zuidoosten, geheel open en nademaal het eiland ook onderworpen is aan de woede der orcanen, zoo moet men, bij het zuidelijk loopen van den wind, terstond zee kiezen, dewijl er alsdan eene zware rolling staat. De grond in de baai bestaat uit harden, vuilen, zand- en koraalgrond. De gewone ankerplaats is, met den kerktoren in het N.O. tot O.N.O. en den westhoek des eilands in het N.N.W. tot N.W., als wanneer men 8 tot 13 vademen ($13\frac{1}{2}$ tot 22 ellen) diepte zal hebben. Binnen de 7 vademen (12 ellen) kome men niet.

In de orcaan-maanden is men verpligt altijd gereed te zijn om zee te kiezen, vermits het afrijden des orcaans, bij de hooge kokende zee en den rotsachtigen grond, zeer onzeker is, natuurlijk vooral dan, wanneer men voor touwen geankerd ligt, omdat men dan gevaar loopt deze te zien afvijlen (2).

---

(1) Dit fort heeft met de aardbeving, die zich den 8sten Februarij 1843 op *Guadaloupe*, *Antigua*, enz., sterk deed gevoelen, ook veel geleden en is toen meerendeels verwoest geworden.

(2) Het afrijden van eenen orcaan, heeft niettemin plaats gehad bij eenen zuidwesten storm, die in 1815 Zr. M. linieschip *Prins van Oranje*, op deze reede overviel. (zie Berigten en Verhandelingen over de zeevaart, door den Hoogleeraar J. F. L. SCHRÖDER, N°. LII). Doch dit mag veilig als eene merkwaardige bijzonderheid worden aangemerkt.

Het met sloepen aan den wal komen is hier zeer moeijelijk, ja soms gevaarlijk; want, ofschoon men in gewone omstandigheden altijd opperwal heeft, zoo staat er niettemin op het strand eene zware rolling, zoodat men verpligt is, met eene goede vaart, de sloep op het strand te doen loopen, latende vóór dien tijd achteruit eene dreg vallen, om de sloep op de rolling te houden en om, als men weder vertrekt, met kracht achterwaarts daarop uit- en vrij van den grond te halen. Verzuimt men dezen maatregel van voorzigtigheid, dan loopt men groot gevaar dat de sloep dwars in de rolling komt te liggen en omslaat. Zoodra men voelt dat de sloep grond raakt, is het het beste, dat de roeijers aan wederzijden er uit springen en de ledige sloep op het strand halen. De bewoners van dit eiland gaan met hunne eigen sloepen aldus te werk en zijn er zeer handig mede, waarom het landen met hunne plat gebodemde sloepen te verkiezen is boven dat met de scherpere sloepen der schepen.

Water is hier moeijelijk te bekomen en in allen gevalle niet anders dan regenwater, hetgeen men nog duur betalen moet: gewoonlijk *f* 1,50 per halve legger, of vat van 250 Nederlandsche kannen.

Aan de noordzijde is het eiland *St. Eustatius* met schepen niet te genaken.

SABA.

Wanneer men uit het N. O. komt, vertoont zich dit eiland, hetwelk slechts één enkele uit zee oprijzende berg van vulcanischen oorsprong is, als eenen eenigzins puntig opgaanden koepel. Men kan het op 12 mijlen afstands zien. Veelal is de top met wolken bedekt.

Komt men uit het oosten of westen, dan bespeurt men aan de zuidzijde des eilands twee kenbare pieken, van welke vooral de zuidelijkste eene menigte spitse punten heeft.

Uit het Z. W. gezien, ontwaart men aan de zuidoostzijde van den berg eene kloof, die westwaarts eenen rug heeft en daarna, zacht glooijende, in eenen eenigzins stompen hoek eindigt, buiten welken men, naarmate men, bewesten het eiland henen, noordelijker komt, de noordwestzijde van hetzelve te voorschijn ziet komen. Die noordwestzijde is kennelijk aan eene, niet ver uit den wal gelegen, klip boven water, de *Diamant* genaamd, welke zich in den aanvang voordoet als een schip uit de verte gezien.

Aan den zuidkant van *Saba* heeft men loodingen van het W. t. Z., door het Z. henen, tot in het Z. O. t. Z. van het eiland, en zulks tot op 5 Duitsche mijlen uit den wal. De diepten nemen spoedig af en zijn ongelijk, want men vindt bewesten het Z. Z. W. van het eiland, van 35 tot 12 vademen (59 tot 20 ellen) wit zand met zwarte spikkels; — van het Z. Z. W. tot het Z., van 12 tot 7 vademen (20 tot 12 ellen) koraal en zandgrond, en van het Z. tot het Z. O. t. Z. weder van 7 tot 20 en meer vademen (12 tot 34 ellen) wit zand met gebroken schelpen en kalkstof. Op de 7 vademen (12 ellen) diepte, heeft men *Saba* tusschen het N. N. O. tot N. t. W., en *St. Eustatius* O. N. O. en N. O. t. O. Zoodra men zuidelijker komt neemt de diepte spoedig toe en wordt alras onpeilbaar. Doch even zóó neemt de diepte, bij het noordelijker komen, snel af, en op 3 en 4 vademen (51 en 68 palmen) staat er, met zuidelijke winden, rolling en branding. — Het water is er zóó helder, dat men op 7 en 8 vademen diepte den grond onder het schip zien kan.

Men kan hier somwijlen eenen zóó harden westwaarts loopenden stroom aantreffen, dat het oplaveren bezuiden het eiland, zelfs met eene goede vaart, ondoenlijk wordt.

Aan de zuidwestzijde van het eiland bevindt zich het eenige gehucht, hetwelk er aanwezig is, gelegen in eene vlakte, die aan den zeekant door hoog gebergte wordt gedekt.

Het eiland is niet geschikt tot het voorzien van mondbehoeften aan schepen.

DE *LOEF-AVES* OF HET *VOGEL-EILAND.*

Nagenoeg midden in de zoogenaamde *Kraal* der *Antillische* eilanden, ligt het kleine eiland *Loef-Aves.* Het is laag met een wit zandig strand. Uit het zuidwesten en op verren afstand gezien, doet het zich voor als eene verzameling van kleine eilanden, van welke het oostelijkste het hoogste schijnt. Dit hoogere gedeelte is in der daad het midden des eilands, en de kleinere eilandjes, die men daar bewesten meent te zien, zijn kale klippen, ten noordweste van het eiland gelegen, welke door reven aan hetzelve verbonden zijn. Ook ten zuidooste bevinden zich reven: doch ten weste en ten zuide is zandgrond en eene goede ankerplaats.

Men kan het al niet verder dan op 1½, hoogstens 2, mijlen afstands zien. Des nachts dient men het dus vooral te vermijden.

Het eiland is onbewoond. Water is er niet te bekomen, alleen schildpadden en meeuwen eijeren vindt men er, en vogelen vliegen er in menigte rond.

St. BARTHOLOMEUS.

Een bijzonder rotsachtig aanzien kenmerkt het eiland *St. Bartholomeus*, door de Engelschen, bij verkorting, gewoonlijk *St. Bart's* geheeten. Het vertoont zich als een gehakkeld niet zeer hoog gebergte, en kan dan ook niet verder dan op 6 mijlen afstands gezien worden. Het noordelijkst gedeelte des eilands onderscheidt zich door eenen kennelijk piekachtigen berg, in den vorm van een stomp suikerbrood. Ten zuide van dezen berg zijn eenige trapsgewijze heuvels, boven welke zich eene kleine piek verheft. Naar het noorden loopt die berg in eene lange helling naar

den gezigteinder af, terwijl slechts een, naauwlijks merkbaar heuveltje, die helling ongelijk maakt.

Dit Suikerbrood moet in het oog vallen, als men zich bewesten of beoosten het eiland bevindt. Is men er in die rigting ver af, dan schijnt het noordelijkst gedeelte een afzonderlijk lang eiland te wezen, met nog kleinere daar benoorden, terwijl tusschen hetzelve en het zuidelijk gedeelte eene nog al wijde straat schijnt te loopen, in het midden van welke men een klein eiland waant te zien. Dit laatste is in der daad een van de klippen ten zuidooste van *Bartholomeus* gelegen, terwijl de vermeende straat van lieverlede in land herschapen wordt, hetwelk het noorder en zuider deel van het eiland te zamen voegt. De noordhoek heeft aan den westkant eene witte vlek.

Ten noordweste van het eiland liggen klippen boven water, van welke de *Vijf eilanden* en *Grouper-rots*, de hoogsten zijn. Uit het zuidwesten gezien vertoonen zich die *Vijf eilanden* als een bergachtig eiland, met, naar het noorden, gebogen rotstoppen, invoege als de kam van eenen haan: terwijl het zuidelijkste derzelve zich eenigzins als eenen tafelberg voordoet, en dan ook in de geographische tafel van den *Columbian Navigator* opgegeven wordt, als: » *the table to the S. E. of St. Martin.*" — De *Grouper-rots* ligt ten zuidweste van dáár en is eene uit zee oprijzende kleine piek, van eenen ronden vorm, zonder hoeken of punten, waar nevens aan den zuidkant, een paar heuveltjes gelegen zijn: terwijl zich verder zuidwaarts op nog eenige lage klippen vertoonen.

Aan de zuid en zuid-oost kanten van *Bartholomeus*, liggen ook eenige klippen boven en onder water; die, ten zuidooste tot op nagenoeg ¾ mijl uit den wal, zoodat het eiland dáár gevaarlijk te naderen is; doch de zuidwestzijde van hetzelve is steil, schoon en kan van nabij aangeloopen worden.

De reede bevindt zich aan den westkant, doch levert geene ververschingplaats op voor hout of water.

St. MARTIN.

Het noordelijk gedeelte van dit eiland is eene Fransche en het zuidelijk eene Nederlandsche bezitting.

Aan de oostzijde is het eiland het hoogst en het meest bergachtig, loopende naar het westen lager af, ofschoon altijd bergachtig blijvende.

Wanneer men nog 3 of 4 mijlen ten zuidweste van het eiland is, ziet men benoorden hetzelve nog een laag, ofschoon ook bergachtig, eiland, tusschen hetwelk en *St. Martin* zich eenige, reeds van verre zigtbare, klippen boven water bevinden. Dit is het eiland *Anguila* en de gezegde klippen liggen voor de baai van *Marygot*, in het Fransche kwartier, aan de noordwestzijde des eilands.

Tusschen dit gedeelte van *St. Martin* en *Anguila* is een ruim, zuiver en voor allerlei schepen bevaarbaar kanaal, met eene diepte van 13 tot 20 vademen (22 tot 34 ellen), boven zand en keisteenen, welke, tot digt onder beide wallen, slechts tot 7 vademen (12 ellen) afneemt.

Beoosten den noordoost-hoek van *St. Martin* ligt het zoogenaamd *Hoeden*-eilandje (1), hetwelk zeer bar en met reven en klippen omzoomd is; doch het vaarwater tusschen hetzelve en *St. Martin* is ¼ mijl breed en bevaarbaar.

In het vaarwater tusschen het *Hoeden*-eilandje en *St. Bartholomeus*, liggen eenige zeer kleine eilandjes of klippen boven water, waarvan sommigen onder den wal van *Bartholomeus* en anderen onder dien van *St. Martin* zich bevinden, zóó dat zij onderling een zuiver en bevaarbaar kanaal overlaten, van ongeveer 1¼ mijl breed en

(1) *Hat-island* op de Engelsche en *Tintamarre* op de Spaansche kaarten.

met eene diepte van 13 tot 20 vademen (22 tot 34 ellen) boven harden rotsgrond. Men kan de wederzijdsche klippen of eilandjes gerust tot op $\frac{1}{8}$ mijl naderen. Er loopt echter somtijds een sterke westwaartsche stroom in dit kanaal, die wel eens het opwerken door hetzelve ten eenemale belet.

Omstreeks W.N.W. van het *Hoeden*-eilandje ligt de *Spaansche* klip, op de Spaansche kaarten *Bajo Espanol* geheeten, met slechts $\frac{1}{2}$ vadem ($8\frac{1}{2}$ palmen) water er op en 7 vademen (119 palmen) in het rond. Op deze ondiepte behoort men vooral bedacht te zijn bij het laveren tusschen *Anguila* en *St. Martin* door.

Als men, van om de zuid komende, het eiland *St. Martin* ziet, bespeurt men aan deszelfs Z. O. einde een paar witte vlekken in het voorgebergte, even boven water. Dit is de zoogenaamde *Witte Hoek*, of kaap *Blanco*, zijnde de oosthoek van de *Groote Baai* of baai van *Philipsburg*, welke, aan den zuidkant des eilands, de eenige baai en tevens de grootste en beste van hetzelve is. Achter den *Witten Hoek* bevinden zich twee regelmatige en nog al op elkander gelijkende pieken, die nagenoeg N. t. O. en Z. t. W. van een liggen, en van welke de noordelijkste (het *Prinsen Kwartier* geheeten) achter de stad oprijst. De zuidelijkste wordt de *Atwill* genaamd en aan haren voet ligt het fortje *St. Peter* of *Pedro*. Deze beide pieken en de kaap *Blanco* vormen, met het gebergte hetwelk hen vereenigt, de oostzijde der baai. Deze is overigens van alle zijden tusschen hoog land besloten, is omtrent $\frac{1}{4}$ mijl breed aan het inkomen, en iets meerder diep. Aan den westwal bevinden zich op den uithoek, de bouwvallen van het voormalig fort *Amsterdam* (in 1819 door eenen orcaan verwoest) en dáár achter, op den top van eenen hoogen heuvel, het fort *Nassau*, waarop de vlag waait. De stad ligt aan het einde der baai op eene lage, vlakke en zandige, landtong, welke door een meer van zout

water, daar achter gelegen, gescheiden wordt van het, verder achter de stad, wederom oprijzende gebergte. Dit meer heeft geene zigtbare gemeenschap met de baai; ook staat het water er ongeveer 4 voeten (7 palmen) lager dan in deze. Er wordt veel zout uit getrokken.

Ten weste van dit meer, mede achter en bewesten de stad, vindt men weder een *zoet* water meer, waarvan de oppervlakte slechts 2 voeten (3½ palmen) beneden die van het water in de baai, gelegen is. Deze meeren leveren alzoo een verwonderlijk en oogenschijnlijk tegenstrijdig natuurverschijnsel op.

Alleen aan het inkomen dezer baai is er diepte genoeg voor groote schepen; want, van achter het gebergte, hetwelk de kaap *Blanco* uitmaakt, tot achter dat, waarop het vervallen fort *Amsterdam* ligt, strekt zich, dwars over de baai henen, de zoom uit van eene zandbank, op welke aldaar slechts 2 en kleine 3 vademen (34 tot 50 palmen) diepte gevonden worden, eene diepte naar de stad toe meer en meer afnemende, tot dat de bank zich ten laatste vereenigt met de landtong, waarop *Philipsburg* gelegen is.

Naar deze baai bestemd zijnde, trachte men de kaap *Blanco* onder de lij te brengen, ten einde daarna, op dezelve aanhoudende, er bewesten te ankeren. Doch in het daarhenen zeilen moet men acht geven op de klip het *Oorlogschip* en de *Drie vadems bank*, welke, zeer digt bij elkander gelegen, zich, op omstreeks eene kleine halve mijl afstands, in het Z. t. W. der baai bevinden. (1)

De klip het *Oorlogschip*, verheft zich op eenen, met

---

(1) De ligging van deze beiden, benevens de merken om dezelve te vermijden, zijn, in 1835, door den voormaligen Luitenant ter Zee H. J. BISSCHOP GREVELINK opgenomen en medegedeeld in het Ie deel Ie stuk der *Berigten en Verhandelingen over onderwerpen der Zeevaart*, door den Hoogleeraar J. F. L. SCHRÖDER, in 1837 uitgegeven. De beschrijving thans alhier voorkomende, is uit dat werk getrokken.

koraal en klippen doormengden zandgrond, welke ongeveer ¼ mijl uitgebreidheid heeft, met van 8 tot 14 en verder afdiepende tot 30 en meer vademen water. ($13\frac{1}{2}$ tot 24 en 51 ellen). Hare gedaante is kegelvormig en de omvang van haren top zóó klein, dat men, met eene sloep boven dezelve, voor dreg en dus geheel stil liggende, het lood zelden op de hoogste spits en meestal er bezijden werpt. Haar wortel is ongeveer 60 voeten (17 ellen) in den omtrek en zij is in haar geheel zeer goed zigtbaar, omdat het water vóór *St. Martin* bijzonder klaar is. Hoewel deze klip in eene opene ruimte ligt, waar een frissche passaatwind het water onverhinderd voortdrijft, veroorzaakt zij echter geene de minste branding, doch wel eene ligte overstorting of zwelling. Er staat op den top 2 vadem (34 palmen) en, geene sloepslengte verder, 9 vadem water ($15\frac{1}{4}$ ellen).

De *drie Vademsbank* heeft eenige uitgebreidheid en is daardoor gemakkelijker dan de klip te vinden. Zij werd in 1835 ontdekt door den Luitenant ter Zee E. I. FOKKENS.

De klip ligt, volgens het regtwijzend compas (1),
van den Witten hoek . . Z. 41° W. 2277 N. ellen.
van het fort *Amsterdam* Z. 70° W. 2384 »
van de *drie Vademsbank* Z. 70° W. 256 »

De merken derzelve op het omliggende land zijn:

Het fort *Nassau* in één met het vervallen fort *Amsterdam* en de *Grouper*-rots aan het midden der noordwaartsche helling van het stompe suikerbrood op *St. Bartholomeus*, dáár waar zich een klein heuveltje verheft. Voor de verklaring en verkenning van den *Grouper*-rots en den Suikerbroodberg, herzie men de beschrijving van *St. Bartholomeus*.

---

(1) De peilingen en afstanden van de klip en de bank, zijn door trigonometrische meting bepaald geworden.

De *drie Vademsbank* ligt van:
den Witten hoek Z. 38° W. 2056 N. ellen.
het fort *Amsterdam* Z. 6° O. 2310 »

Derzelver merken zijn:

het vervallen fort *Amsterdam*, even bewesten het fort *Nassau* en de *Grouper*-rots even benoorden den stompen Suikerbroodberg op *St. Bartholomeus*.

Zoo lang men de *Grouper*-rots bezuiden den stompen Suikerbroodberg van *St. Bartholomeus* heeft, is men benoorden de klip en de bank en op eenen goeden afstand van beiden. De *Grouper*-rots tegen het zuider uiteinde van de *Vijf eilanden* aangebragt, is een even zeker merk dat men op eenen goeden afstand bezuiden de beide ondiepten is.

Wanneer men naar de baai loopt, bovenwinds of beoosten de ondiepten henen, moet men niet westelijker komen dan tot aan de lijn, waarin de pieken *Princessen Kwartier* en *Atwill* in elkander zijn. Zeilt men naar de baai, bewesten of beneden de ondiepten om, dan moet men niet oostelijker komen dan de lijn, waar de geheele breedte van den westhoek der baai nog beoosten het fort *Nassau* is; of anders gezegd, men moet het fort *Nassau* niet binnen den westkant der westpunt brengen. In beide gevallen volge men het opgegeven merk zoo lang, tot dat de *Grouper*-rots bezuiden het stompe Suikerbrood op *Bartholomeus* gebragt is en, wanneer men de baai uitzeilt, tot dat de *Grouper*-rots tegen de *Vijf eilanden* aan is.



De Grouper-rots bezuiden het Suikerbrood.

a. De vijf eilanden. *b.* Het Suikerbrood. *c.* De Grouper-rots.

(Naar de teekening van den Luitenant ter Zee GREEVELINK. Zie verhandelingen en berigten).



De Grouper-rots tegen de vijf eilanden.
a. De vijf eilanden. *b.* De Grouper-rots. c. Het Suikerbrood.
(Naar de teekening van den Luitenant ter Zee GREEVELINK. Zie verhandelingen en berigten)

Vaart men de baai slechts voorbij, dan houde men, om bezuiden de ondiepten te blijven, niet noordelijker voor dat de *Grouper*-rots tegen de *Vijf eilanden* aan zij. — Om tusschen de ondiepten en de baai door te zeilen, sture men niet zuidelijker vóór dat de *Grouper*-rots zich tegen den zuidkant van den stompen Suikerbroodberg op *St. Bartholomeus* bevinde.

Van om de oost komende, worden de pieken *Princessen Kwartier* en *Atwill*, zoodanig door den *Wittenhoek* bedekt, dat men hen niet te zien krijgt, alvorens men de baai open heeft.

Men kan den *Wittenhoek* van zeer nabij omvaren en gaat met eenigzins groote schepen er digt onder en even er binnen, op 6 tot 8 vademen (10 tot 13½ ellen) zandgrond ten anker. Men behoeft echter geene vrees te koesteren voor de sterke verkleuring van water en de schijnbare branding, welke om dezen hoek te zien zijn, alzoo de grond dáár zuiver is en de donkere vlekken, die men ontwaart, en welke het voorkomen hebben als of er klippen liggen, niets anders zijn dan groote plekken mos of zeewier op den bodem, die men, door de helderheid van het water, hetwelk ligt groen van kleur is, op de diepte van 7 en 8 vademen (12 en 13½ ellen) zeer goed kan onderscheiden. De schijnbare branding wordt veroorzaakt door de deining, die, meest altijd dáár staande, de baai inzet en het water, hetwelk er (hoewel

zeer zacht) uitstroomt, alsmede door de valwinden, die van den loefwal afkomen: al hetwelk het schip somwijlen wel eens nog al veel kan doen slingeren. Naar mate men verder naar binnen ankert, wordt die deining minder en men kan dus van October tot Junij wel wat meer binnen den hoek gaan leggen, doch in Junij tot October is het zaak, onaangezien de deining en het slingeren van het schip, om buiten den *Wittenhoek* te blijven, opdat men, bij het zuidelijk loopen van den wind, terstond zou kunnen zee kiezen.

Ook het eiland *St. Martin*, wordt somwijlen geteisterd door de zoo verwoestende orcanen: hoofdzakelijk in de maanden Julij en Augustus. De kenmerken, waaraan men in de baai van *Philipsburg*, het naderen derzelve kan bespeuren, zijn de navolgende. Na ongeveer vier of vijf uren stilte, begint er op de zandbank in de baai branding te staan en er loopt zware rolling op het strand vóór de stad. Dan verheft zich een frissche N. O. wind, die, invoege als zulks bij de orcanen beschreven is, rond loopt en in kracht toeneemt. De grond in de baai welt, bij die gelegenheden, zoodanig op, dat geene ankers houden, zoodat men, zoodra men den orcaan ziet naderen, het beste doet naar zee te gaan en om de zuid te loopen, zeilende bewesten *Saba* henen en vermijdende om tusschen dat eiland en *St. Eustatius* door te zeilen, vermits er, bij zulke gelegenheden, op de aanloodingen, ten zuide van het eerstgenoemde, eene zeer moeijelijke zee staat.

ANGUILA EN BIJLIGGENDE EILANDJES.

Het eiland *Anguila*, hetwelk op zich zelve reeds weinig uitgestrekt is, heeft nog eenige kleine eilandjes, ten W. N. W. van zich, terwijl bij den oosthoek het eilandje *Anguilita* en bij den westhoek het eilandje *Suplido*, gevonden worden. Deze allen zijn van een rotsachtig, zandig en bar voorkomen en zeer laag. Dit laatste maakt

dat zij, bij het van om de noord of zuid komen, zich aanvankelijk in het hooge land van *St. Martin* verliezen en eerst op 2¼ of 2½ mijlen afstands gezien kunnen worden.

Aan de noordzijde verheft zich, ongeveer in het midden van *Anguila,* een kleine rotsachtige heuvel, die naar het zuiden afloopt, zoodanig dat de zuidwal, om zoo te zeggen, gelijk is met de oppervlakte van het water.

Anguilita ligt op eene kleine kwart mijl van *Anguila's* oosthoek, latende een vaarwater tusschen beiden met 12 vademen (20½ ellen) diepte. Als men van de oost komt schijnen zij aan elkander vast te zijn. Men bemerkt de straat tusschen hen beiden eerst wanneer men die door het noorden of zuiden heeft.

Het vaarwater tusschen *Anguila* en *St. Martin* is zuiver, gelijk bij de beschrijving van laatstgezegd eiland bereids is aangewezen geworden.

Hout en water zijn er moeijelijk te bekomen.

SOMBRERO.

Dit is eene lage vlakke rots, zonder heuvels of oneffenheden en van rondsom zonder gevaren.

DE *MAAGDEN* OF *VIRGINIA* EILANDEN.

Onder den algemeenen naam van *Virginia* eilanden, verstaat men eenen archipel van een dertigtal rotsige kleine eilanden en klippen, welke beoosten *Porto Rico* gelegen, onderling een aantal vaarwaters vormen.

Van die eilanden is *Anegada* het oostelijkste. Dit is een laag, aan de westzijde zandig, in het midden rotsachtig en aan den oostkant wederom zandig eiland. Met helder weder kan men den zuid-oostkant, als zijnde het hoogste gedeelte, op 2 mijlen afstands zien. Wanneer men uit het N.O. komt, ziet men het hooge land van *Virgin Gorda* er over henen. Als men het uit het zuidwesten nadert, bespeurt men eerst aan den gezigteinder

Page
Missing
or
Unavailable

Page
Missing
or
Unavailable

land, nu en dan, het gebergte slechts flaauw zien. Bewesten den hoek *Salinas* zal men eenige bergen in het land opmerken. Daar beoosten is het voorland laag en vlak en in het binnenland ontdekt men eenige pieken en afgebroken gedeelten hoog land.

Het eiland *Saone*, hetwelk ligt bij den zuid oosthoek van *St. Domingo*, kaap *Espada* genaamd, is laag, boomrijk en heeft van den oost- tot den westhoek eene gelijke, lijnregte, boven-oppervlakte. Beide die hoeken zijn steil.

De oostkust van *St. Domingo* is, over het algemeen genomen, laag. Men kan echter dezelve op 5 mijlen afstands zien. Van die kust is de kaap *Espada* vlak en vertoont eenen steilen hoek met nog een klein uitstekend bergje, terwijl van dáár naar kaap *Engano* het land almede vlak en bijna overal van gelijke hoogte is als *Espada*. Tusschen deze beide kapen in bestaat echter nog een hooge steile hoek, dien men in den aanvang ligt voor kaap *Engano* zelve zou kunnen houden.

Van dien hoek af schijnt het land lager te worden dan het nu beschreven gedeelte en dit lagere eindigt weder in eenen steilen hoek, te weten kaap *Engano*.

Hier heeft het land kleine oneffenheden en is dus, ofschoon weinig, minder lijnregt op deszelfs boven oppervlakte.

Nu blijft verder het land vooreerst laag tot op een paar mijlen van kaap *Raphael* af, als wanneer het begint te rijzen. Die kaap zelf is matig hoog en doet zich, van verre gezien, voor als een eiland. Binnen 's lands staat aldaar eene piek, in den vorm van een Suikerbrood, gewoonlijk de *Ronde Berg* genaamd.

Van *Saone* af tot hiertoe, is de gansche oostkust bijna onafgebroken door een rif omzoomd.

ARUBA.

Over het algemeen is het eiland *Aruba* zeer rotsig en bar, tevens lager dan *Curaçao*. De oosthoek is kennelijk,

als bestaande uit eenen langwerpigen berg, van eenen roodachtigen tint, gelijk ijzerroest, waarom dezelve de *Roode berg* wordt geheeten. Op de westzijde verheft zich, boven een vlak en effen gedeelte van het overige land, de hoogste en daardoor meest kennelijke berg des eilands. Deze wordt de *Hooiberg* genaamd, uit hoofde van deszelfs gelijkenis daarop. Die gelijkenis echter is het sterkst, als men van om de *Oost* komende, denzelven ziet, want als men zich bewesten denzelven bevindt, wordt de kruin, door eene kleine holligheid, in tweeën verdeeld en verliest dus iets van de gelijkenis op eenen hooiberg.

De noordkust is bar en steil en de zee breekt er op met eene geweldige kracht.

Langs den ganschen zuidwal loopt een steenrif, hetwelk zich tot omtrent ¼ mijl van den wal uitstrekt, gedeeltelijk boven water ligt en, niet met punten uitschietende, door de waterverkleuring gezien en ontweken kan worden, waartoe de opmerkelijke en bijzondere helderheid des waters, bij en om dit eiland, natuurlijk zeer behulpzaam is. Westwaarts op strekt het rif, hetwelk overal steil is, meer uit den wal, vormt aan den zuid-westhoek van het eiland, gezamenlijk met eene inbogting van den wal, de *Paardenbaai* (1), aan welke het vlek *Oranje-stad* (het eenige op het eiland) gelegen is, en loopt aan den westhoek des eilands te niet in eeno zandbank. Dáár alleen is het rif niet steil en levert eene tamelijk goede ankerplaats op, doch welke ver van de baai verwijderd is. Men loopt die ankerplaats aan met den westhoek in het N. W. t. N. en N. N. W. en stuurt dan regt op denzelven aan. Dan zal men 14 en 12 vademen (24 en 20½ ellen) en spoedig 6 en 4 vademen (102 en 68 palmen) zandgrond vinden. Zoodra men 6 vademen loodt, is het zaak om te ankeren. Ook hier is het water bijzonder helder.

---

(1) Zie het plan dezer baai op bijgaande plaat.

In het zuiden van de *Oranjestad* vormt het rif een eilandje, hetwelk eene noordwestwaartsche strekking heeft en ten W. in eene zandpunt te niet loopt (1). Op ruim $2\frac{1}{2}$ kabellengten daar benoorden opent zich het rif ter wijdte van eene kabellengte, laat een vaarwater, hetwelk met eenen elboog, in eene west-noordwester rigting, toegang vormt tot eene kom, die de eigenlijk gezegde *Paardenbaai* is en aan welker zuidzijde het rif met laag water gedeeltelijk droog valt. Het water rijst en daalt gemeenlijk maar eenmaal in de vier en twintig uren en dan nog zeldzaam meer dan 2 voeten (5,7 palmen) Die baai wordt alzoo door het rif gevormd, in voege als zulks op de menigvuldige koraal eilanden in de zuidzee plaats heeft.

De verkleuring van het water, hetwelk ook hier zeer helder is, zou bijkans alléén genoegzame leiding geven in het naar binnen zeilen; doch ten overvloede kunnen de vlaggenstok van het fort *Zoutman*, die van het gouvernementshuis, alsmede de kerk, ook tot geleide merken dienen.

Op ongeveer $\frac{3}{4}$ kabellengte langs het straks gezegde eilandje (*A*) loopende, brenge men den vlaggenstok van het fort aan de oostzijde van de Kerk en sture daarop door, tot dat men de zand- of westpunt van dat eilandje *A*, een paar streken achterlijker dan dwars heeft. Men zal dan van 42 tot 30 vademen ($71\frac{1}{2}$ tot 51 ellen) zandgrond hebben gelood. Loef dan gaande weg wat aan om den vlaggenstok van het fort *Zoutman* aan den westkant der kerk te brengen. Zóó doende zal men op eenen bekwamen afstand tusschen den uitstekenden hoek van het rif en de punt van eene steile bank doorzeilen, en alsdan, de gezegde merken in één houdende, van 30 tot 18 en weder tot 30 vademen (51–31 en weder 51 ellen) looden. Ein-

(1) Laat ons gemakshalve dit eilandje *A* noemen, omdat het meermalen zal moeten aangehaald worden.

delijk, de oostzijde van het gouvernementshuis in het midden der landingplaats krijgende, houde men af, sture regt op den hoek *Punta Santa de la Laguna* (van welke een steen rif uitsteekt) aan en ankere met den vlaggenstok van het gouvernementshuis in het N. O. op 30 tot 25 vademen (51–42½ ellen) zandgrond, alwaar men altijd zeer effen water heeft.

Het kanaal, waarvan zoo even het inkomen beschreven is, is, tusschen het rif en de steile bank daar tegen over, te naauw om het met een eenigzins groot vaartuig te kunnen uitlaveren, en nademaal het uitgaan maar zeldzaam bezeild zal wezen, zoo is het, voor zulke schepen, beter op de *Elisabeth's* reede te ankeren. Deze reede is eene inbogting in het rif benoorden de zandpunt van het eilandje *A.* Dáár kan men in 24 tot 20 vademen (41–34 ellen) zandgrond, veilig en in effen water liggen.

Het eiland *Aruba* is niet geschikt om zich van versch drinkwater te voorzien.

CURAÇAO.

Het eiland *Curaçao* heeft een allezins bar en rotsachtig aanzien. Het is ongeveer 8½ mijl lang en op het smalste gedeelte (dat is omstreeks het midden) slechts eene ½ mijl breed. Deszelfs hoogte is middelmatig, doch het heeft eenige kenbare bergen, van welke de *Tafelberg*, op de Z. O. zijde gelegen, zeker de voornaamste mag heeten, als welke zich het meest van de overige bergen onderscheidt.

De noordkant van het eiland is steil, en, voornamelijk dáár waar het land inbogt, met reven bezet. Overigens zijn er aan die zijde, met uitzondering der *St. Jorisbaai*, (welke door een rif gesloten is) noch baaijen noch ankerplaatsen te vinden, en de zee breekt er met groot geweld op. De zuidzijde loopt zeewaarts lager af, en langs dezelve treft men verschillende baaijen aan met goeden ankergrond.

Onder dien wal loopt aanmerkelijk minder zee dan benoorden het eiland, waarom aan het zeilen bezuiden het eiland de voorkeur wordt gegeven.

Met helder weder kan men, van om de *Oost* komende, den *Tafelberg* op 8 mijlen afstands zien, als ware het een klein eiland. Men brenge denzelven in het W. N. W. en sture er dan op aan. Zóó doende zal men meer en meer ook het overige land ontdekken en dan ook bespeuren dat de oostpunt van het eiland, punt *Canon* genaamd, eene lage, lange strook lands is. Die gesteldheid van de oostpunt moet men wel in aanmerking nemen als men, tusschen de eilanden *klein* en *groot Curaçao* door, van om de N. O. komt (hetgeen men zeer goed doen kan, vermits dat vaarwater volkomen zuiver is): want anders zou men al ligt te vroeg afhouden, binnen die punt geraken, en genoodzaakt zijn eenen slag te doen om er weder buiten te komen. Men kan tot op eene kabellengte die punt naderen en langs dezelve henen zeilen (1). Niet ver van het uiterste gedeelte van deze lage strook ligt een hompel, welke punt *Canon* kennelijk maakt, en meer westwaarts op ziet men, verder landwaarts in, eenen kleinen *Tafelberg*.

Bij het verder doorzeilen zal men, beoosten den voet van den *Tafelberg*, eene lage tot niet loopende punt ontwaren. Dit is de oosthoek van de *Fuik-baai*. Op den gezegden berg volgt verder een kleine, eenigzins puntige berg, *Kabriten-berg* geheeten en digt bij den *Tafelberg* gelegen. Tusschen die beiden in, bevindt zich de gedempte ingang van de *Spaansche* baai, en dadelijk bewesten den *Kabriten-berg* ligt de *Caracas* baai, zonder behoorlijken ankergrond. Aan den oostoever van deze, staat het

---

(1) Het voornemen bestaat, volgens mededeeling van den Majoor VAN RADERS, gezagvoerder van *Curaçao*, om op deze lage punt eenen vuurtoren op te rigten.

fort *Beekenburg*, van hetwelk men een schot doet zoodra er een oorlogschip voorbij zeilt, als een sein voor de *St. Anna* baai, om den loods te doen uitgaan en sloepen met trossen gereed te leggen. In het voorbij zeilen dezer baai wisselen de Hollandsche oorlogschepen hunne verkenning seinen met het gezegde fort.

Men kan den zuidwal, die meest overal, tot bij de *Piscadere* baai, uit eenen lagen zandoever bestaat, gerust tot op ¼ mijl nemen, als zijnde dezelve volkomen schoon.

Wanneer men de *Fuik* baai door het noorden heeft, ziet men ver om de *West*, drie eenigzins gelijkvormige en puntige bergen, te zamen de *drie Gebroeders* genaamd, en van welke de middenste het digst bij gelegen is en de *Priesterberg* heet. Deze dient tot zeilmerk bij het inloopen der *St. Anna* baai. Tusschen de beide anderen in, bevindt zich de ingang der *Piscadere-* of *Visschers* baai (1).

Meer westwaarts op vindt men nog de *St. Michiels*, *St. Jan*, *St. Martha*, *St. Kruis* en *Westpunt* baaijen; en verder nog eenige anderen, die, alhoewel onder verschillende benamingen als baaijen voorkomende, slechts inbogtingen van het land zijn. Alléén de *Piscadere*, *St. Michiel*, *St. Kruis* en *Westpunt* baaijen, kunnen aan groote schepen worden aangewezen als ankerplaatsen, wanneer zij, door den stroom beneden de *St. Anna* vervallen en deze niet weder kunnen halen. Zij moeten er den loefwal houden: want de grond loopt, in allen, steil af. In de *Kruis* baai ligt men op 4 tot 8 vademen (68 tot 136 palmen). Men kan er ten overvloede een kabeltouw vast maken, op eene klip tegen den loefwal.

---

(1) Men zie bij de beschrijving van *Buon Ayre*, wat dáár gezegd wordt omtrent het vergissen tusschen de landverkenning van dat eiland en die van het eiland *Curaçao*.

DE St. ANNA BAAI.

De strekking van de *St. Anna* baai, of gewoonlijk genaamd de *haven van Curaçao,* is meest N. N. O. Zij is één mijl lang en $\frac{1}{8}$ mijl breed. Hare monding wordt gevormd door twee lage hoeken. Op den oostelijksten bevindt zich het fort *Amsterdam* en op den westelijksten het *Rif*-fort. Dit laatste staat op eene smalle landtong, die met den vasten wal een zeer ondiep en zout water meer vormt, van 2 mijlen lang en $\frac{1}{4}$ mijl breed, waarin zich zoutpannen bevinden.

Op den oosthoek der zuid flank van dit *Rif*-fort, is een haven-licht geplaatst, 10,66 ned. ellen boven den waterspiegel, hetwelk van zons onder- tot zons opgang alle nachten brandt. De lantaarn voor dit licht is geplaatst op een steenen torentje.

Van het fort *Amsterdam* steekt een zandrif, omtrent één kabellengte ver, Z. Z. W. waarts uit, tegen hetwelk men, op de punt, 4 vademen (68 palmen) en daar zeer nabij 12 en 10 vademen (204 en 170 palmen) diepte vindt. Langs het *Rif*-fort loopt mede een zand- en steen-rif.

Van den mond der haven af tot aan het einde toe, dáár, waar dezelve zich vereenigt met eene groote ruime baai, het *Schottengat* genaamd, heeft men midden 's vaarwaters eene geregelde diepte van 10, 12 en 13 vademen (170, 204 en 221 palmen). Op den top van den berg, die den hoek uitmaakt van het Schottengat en den oostwal der haven, ligt het fort *Nassau,* hetwelk de haven bestrijkt.

De stad ligt aan beide oevers. Het gedeelte op den ooster oever heet de *Willemstad,* dat op den westwal de *Autra banda,* (dat is, *andere zijde*). Op een derde der lengte van de haven stuit de *Willemstad* tegen een ondiep meer, van drie kwart mijl lengte, het *Waaigat* genaamd, hetwelk door eenen mond van 2 vademen (34 palmen) diepte gemeenschap met de haven heeft.

Koopvaardijschepen gaan vóór de stad, tegen den loefwal aan, liggen; en ook voorbij het *Waaigat* ligt men met de grootste oorlogschepen gerust tegen beide wallen aan, alwaar men zeer goede reparatie werven vindt, voorzien van alle noodige gemakken, magazijnen enz.

De grond is overal steengrond. Men is voor alle heerschende winden gedekt. Orcanen waaijen er nooit. Het water valt zelden meer dan 2 voeten (3,4 palmen) op en neder, en dit nog zeer onregelmatig, dewijl er geen stroom loopt.

Het *Schottengat* is, van het oosten naar het westen, omtrent 3 mijlen lang, en heeft eene ongeregelde breedte van eene halve, één en anderhalve mijl, alzoo de noord en zuid-oevers met een aantal tongen en schiereilanden in hetzelve uitspringen, welke wederom verscheiden kleine inbogtingen en baaijen vormen. Niet te min levert het *Schottengat* dáár, waar het zich met de haven vereenigt, en oostelijker op, eene genoegzame ruimte, en eene veilige, luchtige en gezonde legplaats op voor eene geheele vloot, met eene diepte van, midden 's vaarwaters, 10 en 11, en naar de wallen toe tot 6 vademen afnemende (170, 187 en 102 palmen). Deze ruimte wordt oost- en westwaarts bepaald door reven, welke slechts naauwe, ofschoon genoegzaam diepe kanalen onderling open laten.

Het drinkwater bekomt men te *Curaçao*, uit bepaaldelijk daartoe vervaardigde putten, meestal tegen *f* 0,70 per 500 ned. kannen; doch het regenwater, hetwelk beter is, gewoonlijk tegen het dubbele van dien prijs of nog duurder; al naar mate het er in langeren of korter tijd niet geregend heeft. Regen is iets waarnaar men somwijlen gedurende maanden lang vruchteloos reikhalzend uitziet, niettegenstaande er intusschen menige zwarte wolk over het eiland naar de vaste kust van *Amerika* is henen gedreven.

HET BINNEN ZEILEN DER *St. ANNA BAAI.*

Wanneer men langs de zuidkust van het eiland zeilende, gevorderd is tot bij de eerste huizen beoosten de *St. Anna* baai, (dat is bij het zoogenaamd *Pieter Maai*) dan komt gemeenlijk de loods aan boord; doch het navolgende in acht nemende, kan men ook gerust *zonder* loods binnen zeilen.

Men zorge dat men, bij *Pieter Maai* gekomen, de sloepen in de takels gereed heeft, om gestreken te kunnen worden en dat er trossen in dezelve klaar liggen, op dat men die, terstond bij het inschieten der haven, op den loefwal kunne doen uitbrengen ingevalle er geen sloepen van, in de haven liggende, oorlogschepen, aan het fort *Amsterdam,* met trossen klaar liggen. De ankers moeten gereed zijn om te kunnen vallen en op 20 of 25 vademen (34 of 41 ellen) aangehouden te kunnen worden. Wijders moet men, bij het naderen van den havenmond, gereed staan, om op eens, over bakboord, scherp bij den wind te brassen.

Op ¼ tot ⅛ mijl uit den wal, langs *Pieter Maai* zeilende, zal men het *Rif*-fort vrij beginnen te krijgen, van het fort *Amsterdam.* Breng nu het torentje van het haven-



Het torentje van het havenlicht op het *Rif*-fort, onder den top van den *Priesterberg.*



Het oostwaarts afhellende gedeelte van het gebergte waar de koepel *Belvedere* op staat, in één met den uithoek van het fort *Amsterdam.*
(Naar de teekening van den Majoor R. F. BARt VAN RADERS).

licht op het *Rif*-fort, in één met den top van den *Priesterberg* en zeil in die rigting door. Des nachts brengt men het licht zelf in den top van den *Priesterberg*, welke berg men gewoonlijk goed kan onderscheiden, immers wanneer het geen zeer donker weder is, het geen hier zeldzaam voorvalt.

Op het gebergte van den westwal, aan het binnen uiteinde der haven, ziet men een alléén staand gebouw, boven al de anderen gelegen. Dit is de koepel *Belvedere* (*Schoonzigt*). Zoodra deze koepel vrij begint te komen van het fort *Amsterdam*, bras dan scherp aan den wind over bakboord, en wanneer het oostwaarts afhellend eenigzins steil gedeelte van het gebergte, waarop die koepel staat, in ééne lijn komt met den uithoek van het fort *Amsterdam*, loef dan op en strijk de sloepen.

Er staat ook een gebouw geheel op zich zelf in het eind der baai op den oostwal, aan den voet van den berg, op welks top het fort *Nassau* zich bevindt. Loef hard aan, zoodra als men, op de bak staande, dit gebouw vrij ziet komen van het fort *Amsterdam* en zorg den loefwal te houden, door op het westelijk gedeelte van dat gebouw aan te sturen. Zend de sloepen weg om de trossen op het fort *Amsterdam* vast te maken, of neem de trossen aan, die door de sloepen van de, in de haven liggende, oorlogschepen, aan boord worden gebragt en haal die in. Berg alle vierkante zeilen terstond, als zij eenigzins beginnen te leven, opdat het schip niet naar het *Rif*-fort drijve en aldaar op het uitstekend rif stoote. Om dit te voorkomen moet men ook, als de trossen niet tijdig genoeg vast en binnen boord zijn, òf als zij komen te breken, onmiddellijk het anker laten vallen. Is de wind van het Z.O., dan zal er voor dit alles geene vrees wezen, want dan zal men ruim genoeg de haven inloopen; doch is de wind van het noordoosten, dan is het inkomen moeijelijker en de zeilen zullen spoedig tegenvallen.

Op de boven omschreven merken de haven inloopende, zal men digt langs het rif zeilen, hetwelk van het fort *Amsterdam* uitsteekt en digt onder dat fort henen, onder den wal van hetzelve schieten: van waar men verder, op zijn gemak, naar de verlangde legplaats kan halen. De beste plaats is even voorbij den mond van het *Waaigat*, waar men, door eene frissche koelte, het meest versche en zuivere lucht zal genieten.

KLEIN *CURAÇAO.*

Omtrent ééne mijl ten O. Z. O. van de oostpunt van *Curaçao*, ligt het kleine, lage, zandige eiland *Klein Curaçao.* Het is rondom steil en het vaarwater, zoowel er beoosten als bewesten, is volkomen zuiver, onpeilbaar en tevens vrij van den gewonen, om de West loopenden, stroom. Onder de westzijde, die eenigzins inbogt, kan men desverkiezende ankeren en men zou dit kunnen doen, wanneer men van om de Oost kwam en het reeds te laat op den dag was om nog met den dag de *St. Anna*-baai in te loopen, terwijl men dit niet met den nacht wilde doen.

In het jaar 1822 heeft de kapitein-luitenant ter zee DINGEMANS, door de bemanning van zijne onderhebbende brik *de Kemphaan*, op de zuidzijde van dit eilandje een steenen baken doen oprigten. Van hetzelve zijn van tijd tot tijd steenen afgerold, zoodat het, in den aanvang op 1½ mijl zigtbaar, thans nog schaarsch op ééne mijl kan gezien worden. Niettemin blijft dit baken, met twee tamelijk hooge struiken op de N. W. zijde, het eenige kenmerk van het eilandje, hetwelk zóó laag bij het water is, dat men, van om de Oost komende, gemeenlijk de zware branding, die tegen de N. O. en O. zijde staat, eerder gewaar wordt dan het eilandje zelf. (1)

---

(1) Het voornemen bestaat om, op de noord- en op de zuidzijde een nieuw baken op te rigten.

BUON-AYRE.

Het eiland *Buon-Ayre* heeft den vorm van eenen winkelhaak, strekkende het noordelijk gedeelte zich meestendeels O. en W. en het zuidelijk deel N. N. W. en Z. Z. O., zoodat die beide deelen gezamenlijk eene baai vormen, ten noorde en ooste door het land gedekt; terwijl de reede derzelve ten weste door een eilandje wordt bepaald.

De noordkant is hoog, steil en schoon, en zou zeer na aangeloopen kunnen worden, indien dezelve niet meestentijds eenen lager wal opleverde. — Weinig beoosten den westhoek staat een berg, welks rug den vorm heeft van een zadel, en daarom ook *Zadelberg* genaamd wordt.

Op de noordwest zijde bevindt zich de hoogste en meest kenbare berg, *Brandaris* geheeten, die, door schepen uit het N. O. komende en zonder tijdmeters varende, wel eens voor den *St. Christoffel*, op *Curaçaos* N. W. zijde, is gehouden geworden en inderdaad met denzelven wel eenige overeenkomst heeft. Doch als men goed op de navolgende onderscheidingen let, dan zal men zich, ook zonder tijdmeters, in het verkennen van beide eilanden niet zoo ligt vergissen:

1°. De *Christoffelberg* op *Curaçao* loopt naar het Z. O. met eenen rug af, en O. Z. O. van dáár ligt de *Hieronimoberg*, welke, ofschoon lager dan de groote *Tafelberg* van *Curaçao*, eenen, als geschaafden, rug heeft, aan den Z.W. kant het hoogst en naar het N. O. afhellend is. — De *Brandaris* daarentegen, met regelmatiger glooijing nedergaande, verliest zich in onregelmatig gevormd land, is ook lager dan de *Christoffel* en weinig hooger dan de *Hieronimoberg*.

2°. De noordhoeken van beide eilanden verschillen ook in gedaante en aanzien. Die van *Curaçao* loopt laag en zonder oneffenheden naar het noorden weg en is eene lange, zeer dorre en verschroeide punt. Op *Buon-Ayre's* noordhoek daarentegen, staan twee, van boven zeer vlakke tafelachtige, heuvels, die men van elkander vrij ziet en welker vorm men het best ontwaren kan, als men dien hoek in het Z. O. heeft. Zij beslaan bijna de gansche punt, welke op verre na niet zoo lang als, en tevens veel vruchtbaarder dan, die van *Curaçao* is.

3°. Van *Curaçao's* noordpunt is de verdere strekking van den wal Z. t. W. en Z. Z. W., maar op *Buon-Ayre* loopt van dáár de wal ruim een halve mijl om de West, met ééne, slechts flaauwe zuidelijke, inbogting en eindigt in de noordwestpunt. — Die N. W. punt is een korte stompe hoek, ongeveer van gelijke hoogte als de noordpunt en met zwartachtige rotsen. Van hier neemt de kust plotseling eene wending naar het Z. en Z. t. W. tot aan den westelijksten hoek van *Buon-Ayre*, van waar de kust om de Z. O. bogt en de noordzijde der *Commandeurs*-baai vormt; terwijl een weinig beoosten dien hoek de reeds vermelde *Zadelberg* zich bevindt. — *Curaçao* heeft geen berg, die daarop gelijkt, en indien men (in den waan dat men benoorden *Buon-Ayre* was) met helder weder langs de westzijde van *Curaçao* stuurde, dan zou men, eerder dan eenen aan den *Zadelberg* van *Buon-Ayre* gelijkvormigen berg te bespeuren, den *Tafelberg* van *Curaçao* ontwaren, welke, ofschoon iets minder hoog dan de *Christoffelberg*, een der schoonste verkenningmerken is. De *Tafelberg* loopt naar het Z. W. hellend af, doch is aan den noordkant steil en tegen dien steilen wand aan verheft zich een zonderling gevormde rots, de *Predikstoel* geheeten.

4°. Als men bewesten *Curaçao* henen, om de Zuid stuurde, dan zou men zich al spoedig van den wal verwijderen en in de baaijen op *Curaçao's* westkust, plantagiën ontwaren. — Daarentegen, bewesten *Buon-Ayre* om de Zuid sturende, ziet men geene gebouwen hoegenaamd.

Het noordelijk gedeelte van den oostkant van het eiland *Buon-Ayre* is mede hoog, maar van den oosthoek af naar de zuidpunt, of punt *del Acre*, toe, bogt het land in, wordt lager en verandert in eene lange, rotsachtige, vrij uitgestrekte, landtong, die in een zand- en koraal-rif te niet loopt; waarop vroeger menig schip gebleven is, omdat men toen van om de Oost komende, vooral des nachts, die punt dikwerf niet bemerkte, alvorens het te laat was. Over dag zelf zag men gewoonlijk eerst de zoutbergen, welke aldaar opgestapeld worden, eer men de punt zelf nog kon bespeuren. Thans echter is het gevaarlijke van die punt aanmerkelijk verminderd, doordien er een vuurtoren op geplaatst is, die, zoowel bij dag als des nachts, een duidelijk kenmerk derzelve is.

Van gezegden vuurtoren is het licht 21,3 Ned. ellen

boven den waterspiegel verheven. Met helder weder kan men dit vuur tot op 3 mijlen afstands zien, van uit het N. t. O. door het zuiden tot in het W. t. N. van hetzelve. Uit het overige gedeelte van den cirkel is het niet zigtbaar. De toren is wit geverwd met vertieaal roode strepen.

Wanneer men de punt *d'el Acre* is omgezeild, kan men gerust tot op omtrent een geweerschots afstand onder de lij of westkant van dien lagen hoek henen, naar de reede zeilen, over eene diepte van 4 en 5 vademen (68 en 85 palmen). Het is daar overigens zoo diep, dat men er, met het handlood, op ¾ kabellengten van den wal, geen grond krijgen zal, zoo lang men zich niet bij de zoutpannen, of het zoogenaamd *Pedri Keli* bevindt. Op die plaats staan de zoutmagazijnen, en aan den waterkant zijn zware steenen beeren, om de schepen te meren, die het zout halen. Dáár gekomen, zal men van ¾ kabellengten van den wal af en naar denzelven toe, 10, 8 tot 4 vademen (170, 136 tot 68 palmen) looden.

Het fort ligt aan het eind der groote baai, die, gelijk vroeger reeds gezegd is, in het noorden en oosten door het land gedekt wordt. Aan den noordkant van de baai ligt, evenwijdig met den wal, een laag met mangelenbosch begroeid eilandje, *klein Buon-Ayre* genaamd; aan welks noordkant men, op 3 kabellengten van hetzelve, 6 en 4 vademen (102 en 68 palmen) zandgrond heeft. Men kan daar ankeren en ligt er beveiligd voor soortgelijke ongevallen, als ten aanzien van de brik *Sirene*, bij de orcanen, reeds medegedeeld zijn; doch men is er wel een uur roeijens van het fort verwijderd.

Klein Buon-Ayre voorbij zijnde, stuurt men regt op den vlaggenstok van het fort aan, zorgt een paar goede trossen en sloepen tot het uitbrengen derzelve gereed te hebben en laat dan het schip, bij het fort, met den steven in den wal loopen, inmiddels de trossen uitbrengen, vastmaken aan de ankers of stukken oud geschut, die zich

daartoe aan den voet van het fort bevinden en stijf halen. Dan eerst laat men het anker vallen.

Op die wijze is men genoodzaakt hier te ankeren, omdat de oever zóó steil is, dat men op 1¼ kabellengten van den wal, 17 vademen (29 ellen) en verder op terstond 60 vademen (102 ellen) zand en koraal looden zal. Bijaldien men dus niet eerst zorgt eene goede tros vast te hebben, alvorens men het anker laat vallen, dan loopt men gevaar, dat hetzelve niet houdt, maar mede doordregt, te meer dewijl de wind aflandig waait.

Als de wind uit het zuiden of westen wil komen, dan kan men, aldus geankerd en gemeerd liggende, niet vrij van den wal blijven, gelijk zulks in Junij 1831 bewezen is geworden, toen Z. M. brik *Sirene* met zulk eenen wind hier strandde; doch het is reeds bij het hoofdstuk over de winden gezegd, dat dit eene bijzonderheid was, van welke men, noch voor noch na dien tijd, voorbeelden gehad heeft.

Tot voorziening in gebrek aan water of levensbehoeften is deze reede volstrekt ongeschikt, alzoo beiden op het eiland zeer schaars zijn.

DE LY-AVES OF VOGEL-EILANDEN.

De eilandjes *Ly-Aves* bestaan uit twee groepen, elk bevattende één betrekkelijk groot en drie kleine eilanden, welke onderling door reven verbonden zijn.

Tusschen beide groepen is een kanaal van 2¼ mijlen wijdte. Het rif van de westelijkste groep steekt 1½ mijl, en dat van de oostelijkste één mijl er benoorden en gedeeltelijk ook er beoosten uit. Zij zijn dus, vooral van den noordkant, gevaarlijk te naderen en dit bovenal des nachts. Doch ook aan de zuidzijde is het geen zaak, des nachts, in derzelver nabijheid te komen: want zij zijn bijzonder laag, hebben een wit strand en bar aanzien. Er is er slechts één bij, waarop zich een kleine heuvel verheft.

Page
Missing
or
Unavailable

AANMERKINGEN OP EN BIJVOEGSELEN

TOT DE

ZEEVAARTKUNDIGE BESCHRIJVING

DER

NEDERLANDSCHE WEST-INDISCHE BEZITTINGEN,

Voorkomende in dit IVe Deel, bladz. 343—462 dezer Verhandelingen.

Er heeft eene misstelling plaats gehad bij de beschrijving en in het plan der *Paardenbaai*, op het eiland *Aruba*, welke aanleiding zou kunnen geven tot belangrijke vergissingen en die ik dus, ten spoedigste, wensch aan te wijzen.

Op de planteekening staat: » De diepten zijn uitgedrukt in vademen van 6 Amsterdamsche voeten of 17 palmen"; dit moet zijn: » de diepten zijn uitgedrukt in Amsterdamsche *voeten*." — Derhalve behoort ook in de beschrijving van die baai, op bladz. 436 en 437 bij al de aangewezen diepten, in stede van *vademen*, VOETEN gelezen te worden.

Het blijkt dus, dat deze baai voor geene andere vaartuigen geschikt is, dan alléén voor de zoodanigen, welke niet dieper gaan dan uiterlijk 15 Amsterdamsche voeten (42½ palm). Zij, die slechts 10 voeten (28 palmen) diep gaan, kunnen van de gewone ankerplaats, om de W. N. W. over de zandbank henen, naar zee gaan; mits uitziende naar de, op het plan aangeteekende, reven, welke, door de helderheid van het water, zigtbaar zijn. Dit is voor die vaartuigen een groot voordeel, want dieper gaande schepen moeten gewoonlijk, om weder naar zee te gaan, van de ankerplaats naar de *Elisabeth's-reede* werpen en kunnen dáár eerst onder zeil komen, vermits gemeenlijk de wind te schraal waait, om, van de ankerplaats af, dadelijk onder zeil te gaan.

Op bladz. 457 is het aanwijzingteeken voor de noot, onder aan die bladzijde, geplaatst bij » Eiland *Saba*" (het midden); dit teeken behoort te staan bij » Eilanden *Loef-Aves*" (het midden) als doelende de noot dáárop en niet op *Saba*.

Volgens mededeelng van den luitenant ter zee L. A. F. H. Baron VAN HEECKEREN, hebben de luitenants ter zee F. L. GEERLING en wijlen de luitenant ter zee C. G. N. SWAVING, van Z. M. Brikken *Snelheid* en *Brak*, den vlaggestok bij de landingsplaats der *Nickerie*, bepaald op:

Noorder Breedte 5° 59′ dat	Z. 10½ minuut	verschil met
Lengte West 57. 7 is	W. 14½ u.	PURDY.

Op deze lengte-bepaling naderhand de tijdmeters van Z. M. Brik *Snelheid*, door den berigtgever, gesteld zijnde, verkreeg hij, bij aankomst te *Paramaribo*, juist de lengte, welke PURDY voor die plaats stelt, te weten 55° 13′ 30″ West.

Ook de Heer VAN HEECKEREN maakt gewag van de zware rollingen, welke de *Snelheid* vond op de bank bij den *Berenromp* en op de *Coronie-bank*, zoo mede van de zware stroomen zie bladz. 375 en 381 nabij eerstgemelde bank; welke laatste oorzaak waren, dat *de Snelheid*, zelfs met anders voordeelige boegen, bij het oplaveren, gedurende een etmaal, niets won. Ten bewijze diene, dat men den 8sten Julij 1843, des avonds ten 6 ure, uit den wal liggende, met flaauwe bramzeilskoelte van het O. tot Z. O. t. O. den *Berenromp* in het Z. ½ O. uit het gezigt verloor. Des nachts liep de wind benoorden het O. tot O. N. O., flaauwe bramzeilskoelte. Met den dag had men den *Berenromp* Z. O. ¾ O. en ten 4 ure A. M. van 9 Julij (dus 22 uren nadat men denzelven uit het gezigt verloren had) had men dien weder Z. ½ O.; doch twee uren later, toen de wind tot N. O. t. N. geloopen en aangewakkerd was, peilde men denzelven Z. t. W. ½ W.

Ten aanzien van de ondiepte ten Zuiden van het eiland *Tobago*, waarvan gesproken is op bladz. 397 moet nog nader worden opgemerkt: dat de *commander* DREW der Engelsche Marine, deze ondiepte nader opgenomen en alstoen bevonden heeft:

1°. Dat zij *zeer gevaarlijk is*, alzoo er op een groot gedeelte derzelve maar 17 tot 21 Eng. voeten (52—61 palmen) water staan.

2°. Dat het grootste gedeelte ligt in het Z. 20° W. ruim ½ Duitsche mijl van *Tobago's Zuid-* of *Brown'shoek* en Z. 67° W. ruim ¾ mijl van den hoek *Columbus*, mede op *Tobago*, en dat mitsdien zich die ondiepte bevindt onmiddellijk in het vaarwater van schepen, die van *Tobago* naar *Trinidad* zeilen, óf, van *Demerary* naar *Europa* bestemd, rond de zuidpunt van *Tobago* henen loopen.

Van ebbe loopt er gemeenlijk eenen 3 mijls stroom om het N. t. W., hetgeen de Heer DREW veronderstelt te ontstaan, door de uitstrooming der rivier *Oronoko*.

(Zie *Nautical Magazine*, Februarij 1844.)

J. MODERA.